

Наше Слowo

PIK LXVII № 33 (3392) ВАРШАВА, 14 СЕРПНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Сто днів у полоні в окупантів

Ганна Ворошева, Костянтин Величко і Станіслав Глушков – українські волонтери, які провели понад сто днів в сепаратистсько-російському полоні. Про ув'язнення вони розповіли 22 липня у Варшаві на пресконференції, яку організував «Євромайдан Варшава». Їх тримали у колишній виправній колонії №120 в окупованій Оленівці на Донеччині. В тій самій, де 29 липня російські спецслужби вбили щонайменше 50 українських військових, більшість з яких – оборонці «Азовстали» у Маріуполі.

Фото з фейсбук-сторінки «Євромайдан Варшава»

Ув'язнені волонтери до 24 лютого вели звичайне життя. Не були військовими і не мали жодного стосунку до армії. Костянтин був айтішником, Станіслав працював водієм у міжнародних перевезеннях, а Ганна займалася організацією урочистих заходів.

На початку широкомасштабної війни Костянтин виїхав до Запоріжжя і почав займатися волонтерською діяльністю на побережжі Азовського моря. Допомогав близьким та знайомим виїжджати з Маріуполя та Бердянська. З другим зробили декілька рейсів, вивозячи жінок та дітей. Організували евакуаційні колони – і це згодом перетворилося на сталий канал вивозу. Врешті у Запоріжжі координував волонтерський центр.

Ганна перші кілька днів, як і більшість мешканців Маріуполя, перебувала у ступорі. Потім зрозуміла, що треба діяти, і почала допомагати сусідам добувати воду, дрова для вогнищ та харчі. На початку березня доєдналася до волонтерів, займаючись медичною допомогою.

Станіслава війна зустріла у Бердянську. Він відразу зрозумів, що не може просто сидіти і нічого не робити. Коли з'явилася можливість, переїхав до Запоріжжя, де потрапив до волонтерського центру. Там і почав працювати на благо мешканців міста.

Бажання цієї трійки допомагати звичайним людям, як і для багатьох інших волонтерів, стало єдиною причиною ув'язнення і зустрічі у карній колонії. Костянтин каже: вони від початку знали, що це буде складний шлях, що можуть потрапити під обстріли чи не доїхати до бомбоховищ. На одному з блокувань Маріуполя ворожі військові під дулами автоматів зняли їх з транспорту і під конвоем провели до селища Нікольського. Важливо, що бус, з якого їх зняли, був позначений усіма необхідними волонтерськими знаками. Вони також мали з собою паспорти та інші документи – усе, щоб дати зрозуміти, що вони цивільні люди, які займаються евакуацією. Та для сепаратистів це не мало значення, їм просто був потрібен якийсь аргумент для ув'язнення. І волонтерам закинули, що вони вивозять людей за гроші, перевозять вояків Збройних сил України або документи для них. Ув'язнили.

Звідти перевезли до 120-ї колонії. Дорога проходила в кілька етапів. Їм накидали на голови мішки, замотували скотчем очі та руки. Кидали лицем в землю як терористів, якщо не так сиділи або стояли. Конвоїри їх постійно били. Інші волонтери розповіли, що в Донецьку ув'язненим чіпляли до пальців електроди або клали на металевий стіл, поливали водою і подавали струм.

Сама колонія, як згадує Ганна, була жакливою – закрита територія, кілька двоповерхових будинків, які багато років не використовувалися. Один з них був дисциплінарним ізолятором. Брак води та холод – це реалії перебування у колонії. В перші тижні окупанти заборонили їм користуватися вбиральною. Жінкам не видавали засобів гігієни, не було ліжок, доводилося спати на холодному бетоні. На одну особу виділяли до 200 мл питної води. Тож цілком зрозуміло, що за кілька тижнів з кожної камери було чути кашель. Ув'язненим, звісно, не надавали жодної медичної допомоги.

Втім, на території колонії існували також бараки з кращими умовами. Там можна було, наприклад, поспати лежачи, а не сидючи. Ті кращі умови можна було «купити» у керівництва – за гроші або цінні речі, як, наприклад, ноутбуки. Для цього дозволили зробити один дзвінок близьким і пояснити, що потрібно для покращення свого становища. Все контролював очільник колонії, який залякував волонтерів тим, що вони залишаться в ув'язненні щонайменше 10 років, а їхнім дітям та сім'ям скажуть, що вони «полетіли в космос».

Ганна розповідала, що постійно чує голоси тортурованих і благає припинити знущання. Не забуде також ситуацію, коли окупанти кинули український прапор на підлогу у вбиральні і наказали його топтати. Ніхто з

ув'язнених цього не зробив. Костянтин, у свою чергу, не забуде того, що робили з військовополоненими, які проходили ще тяжчі тортури, ніж волонтери. Проте найбільшим тягарем стало почуття безсилля – коли бачиш, що людям потрібна допомога, але не можеш нічого вдіяти. Хоч пізніше волонтери збагнули, що навіть у полоні можна допомагати. Ув'язненим солдатам віддавали частину своєї їжі, якісь речі або книжки. Ділилися з ними продуктами, які передавали через близьких. Станіслав згадує дикість конвоїрів і розуміння, що вони перебувають на території, де не діють жодні закони і правові норми. «Наразі я впевнений, що в нас є сили боротися далі. Потрібен лише деякий час, щоб відновитися, підлікуватися. Ми готові допомагати людям та своїй державі», – переконував на зустрічі у Варшаві Костянтин. Його колеги погодилися, адже волонтерство – це стан душі, якого просто так не позбудишся.

Волонтери досі не знають, як так сталося, що їх звільнили. Просто прийшов лист з прокуратури про звільнення, і їх виставили за двері колонії. Знають, що на такий результат працювало багато людей, організацій та їхні близькі, представники української влади тощо. Усім їм волонтери, звісно, висловили велику вдячність. ■

Григорій СПОДАРИК

Чи залишаться діти заручниками?

ГРИГОРІЙ
СПОДАРИК,
журналіст

У новому навчальному році, вірогідно, не припиниться дискримінація учнів, які вивчають німецьку мову як рідну. Тому позиція державної сторони у цій справі має хвилювати й представників інших громад.

До виникнення критичної ситуації призвело Міністерство національної освіти (МНО) і воно могло б її скасувати. Але цього не робить. Все почалося з того, що в лютому міністр освіти ухвалив розпорядження, яке обмежило навчання німецької як рідної з трьох до однієї години. Також було скорочено фінансування на 40 млн злотих. Нові правила стосувалися виключно німецьких учнів. Звісно, таке рішення викликало протест з боку більшості меншинних лідерів, членів Спільної комісії уряду та нацменшин, які призупинили працю в цьому органі. Безпрецедентна ситуація, однак, і досі не вплинула на позицію міністерства. Цю проблему також було винесено на розгляд засідання Сеймової комісії меншин, в результаті чого було ухвалено звернення

до прем'єр-міністра. «Нові регулювання, які позбавляють німецьку меншину двох годин вивчення німецької мови на тиждень, комісія визнає очевидною дискримінацією», — було зазначено в цьому документі.

Депутати відзначають також, що рішення міністерства було прийняте з політичних міркувань і без належного обґрунтування. Вони просять прем'єр-міністра негайно повернутися до попереднього розпорядження, за яким німецькі учні зможуть вивчати рідну мову за такими самими правилами, як інші меншини. На це офіційне звернення відомство дало відповідь, яку представник одного з департаментів представив 19 липня на черговому засіданні Сеймової комісії нацменшин. Тут варто відзначити, що державна сторона вкотре намагається ігнорувати цей орган, оскільки на серйозну дискусію надсилає замість міністра або віцеміністра — службовця нижчого рангу. У відповіді відомство вказує на польсько-німецький договір 1991 року, відповідно до якого сторони будують відносини на взаємному дотриманні прав та обов'язків. Польське МНО разом з тим переконує, що німецька сторона не дотримується тих положень і не підтримує вивчення поляками в Німеччині польської мови як рідної. Міністерство також вважає, що в таких ситуаціях слід

спиратися на «принцип взаємності» та суверенну рівність держав: «Саме з такої точки зору слід розглядати вивчення мови держави-сусіда в Польщі та Німеччині», — написано у відповіді. Отже, польська влада прямо каже, що своїх громадян іншої національності розглядатиме так, як їхні держави розглядають поляків.

Наскільки небезпечною може бути така позиція, засвідчує хоча б приклад Білорусі. Бо виходить, що коли диктатор Лукашенко переслідує поляків або нищить польські місця пам'яті, то навзаєм треба було б знищити щось білорусам на Підляшші. Або що трапиться, коли Німеччина вирішить підтримувати навчання польської мови як рідної у розмірі 10 тисяч євро на одного учня? Чи польська сторона відповідь на це згідно з «принципом взаємності»? І якщо навіть дасть стільки ж грошей на навчання німецької в Польщі, то що буде з взаємністю відносно інших меншин?

На політичні міркування в цьому рішенні вказує і те, що Міністерство національної освіти посилається на міждержавний документ, хоч у своїй відповіді згадує й прийнятий у Польщі в 2005 році закон про нацменшини. Його 6-та стаття прямо проголошує заборону дискримінації з огляду на нацменшину ідентифікацію. Меншинам гарантується також та сама повнота прав, яку має

решта суспільства. Восьма стаття цього закону гарантує меншинам й право на вивчення рідної мови. Але Міносвіти чомусь вибирає міждержавний договір і таку його інтерпретацію, яка німецьких дітей робить заручниками міждержавних відносин. Очевидно, якщо існує проблема з вивченням польської мови як рідної у Німеччині, то треба шукати її вирішення. Але, напевно, не варто до однієї дискримінованої групи за кордоном додавати другу у вигляді власних громадян.

Відомство у своїй відповіді декларує, з одного боку, відкритість до дискусії, а з іншого — згадує про договір, симетрію та взаємність. Не треба бути аналітиком, щоб передбачити, що у подібній дискусії радше немає шансів досягти консенсусу. Тим більше, що вже за місяць учні повертаються за парти. І хтось матиме на дві години менше уроків німецької як рідної. І це зашкодить не лише тим учням, але й іміджу Польщі як відкритої демократичної держави.

Варто також зауважити, що ініціатором дискримінації німецьких учнів був депутат, який навіть у кольорових олівцях бачить загрозу для моральності польських дітей. Олівці + веселка = просування гомосексуальності — ось причинно-наслідковий зв'язок у думках цього депутата. За аналогією, певно, у нього склалося враження, що якщо пригнобити німців у Польщі, то полякам у Німеччині заживеться краще. Прикро, що польське Міносвіти, мабуть, з ним у цьому згодне. ■

До Дня молоді 12 серпня

АНДРІЙ
ЯКУБУВ-ТРЕМБАЧ
1-й віцепрезидент
СКУМО
Іспанія

Художник Пікассо вважав, що шлях молодості може тривати все життя, але законодавці різних країн встановили свої верхні ліміти для визначення молодого віку — 25 років у Польщі, 29 років у країнах Західної Європи, 35 років в Україні. У Світовому конгресі українських молодіжних організацій (СКУМО) — складовій Світового конгресу українців — таким віковим цензом зазвичай вважаємо 30-ліття. Тому молодіжна діяльність (не плутати із загальною громадською діяльністю, у якій беруть участь молоді люди) завжди є тимчасовою, як тепер міг би сказати перший представник з Польщі в президії СКУМО та один зі сподвижників цієї надбудови української молоді діаспори — Роман Білас.

Часто ми сприймаємо молодість просто як етап у житті різних людей, але насправді молодь складає цілу соціально-демографічну групу, відокремленість якої ґрунтується не лише на вікових характеристиках, але й на схожому соціальному стані і відповідних проблемах (включаючи матеріальні — такі як доступ до ринку праці чи житла). Отже, молодь має власні колективні інтереси, які повинні представлятися цією ж молоддю. Як і у жіноцтва, яке має власну течію громадського руху, в нашому разі юридично передбачена окрема категорія об'єднань — молодіжні організації (або навіть автономні молодіжні секції при загальних громадських об'єднаннях), які покликані представляти та сприяти задоволенню цих колективних інтересів, першим кроком до чого є доступ до активної участі в ухваленні суспільно-політичних рішень на всіх рівнях. А паралельно — здобуття відповідних знань і навичок, зазвичай (само)організувавшись, хоча також існують асоціації, які разом зі старшими за віком членами надають послуги молоді. До таких зараховуємо й скаутський рух.

Також існує окрема категорія юних «закордонних українців», адже коли віддавна говорили про задоволення з

боку України «національно-культурних і мовних потреб українців, які мешкають за її межами» (як передбачається вітчизняною Конституцією), то планування, проведення чи фінансування тих чи інших заходів не може обходитися без урахування того, що насправді цікаво молоді, адже інакше — вона залишається осторонь відповідних процесів. А відтак наступництво в тому чи іншому активізмі буде не природним — з широким загалом прихильників, а радше штучним — вибіркоким, для зручності «старших за кермом» і без особливих шансів на популярну підтримку майбутньої діяльності відповідної суспільної справи. Понад те — молодь повинна мати свої окремі сфери та всі можливості для самореалізації того, що цікаво їм самим. Навіть у разі українського шкільництва за кордоном (де, традиційно, рішення є за батьками та вчителями) не допускати учнів, які мають право на вільний розвиток, до спільного ухвалення загальношкільних рішень, — неправильно. З іншого боку, тут мовимо і про зв'язок з Україною: заради цього, наприклад, останні 10 років СКУМО організовувало щорічні Форуми української молоді діаспори — щоразу надаючи можливість пізнати інший український регіон вже повнолітнім дітям теперішніх мігрантів, новим поколінням попередніх хвиль української еміграції та юнацтву на-

шої національної меншини в ближньому зарубіжжі.

Аби ознайомитися з результатами як позитивних національних молодіжних політик, так і тих, які підлягають виправленню, у світі існує визначений День молоді. Цього року Україна це свято вперше відзначатиме 12 серпня — разом із більшістю країн. Раніше, протягом усіх 30 років незалежності, День молоді в Україні припадав так само, як до цього в СРСР — День радянської молоді, на останню неділю червня. Приємно відзначити, що така зміна президентом Зеленським торік відбулася за ініціативи самої молоді — не можу не зазначити серед інших активність у цьому напрямку Степана Золотаря, а також синергію молодіжних організацій з чудовою профільною заступницею міністра молоді та спорту України Мариною Попатенко.

Слід ще зазначити, що Європейська комісія проголосила 2022-й «Європейським роком молоді» з цікавими програмними засадами. Але цей рік для всіх нас почався трагічно... Звісно, з 24 лютого зусилля свідомих молодіжних і просто громадських організацій спрямовані на волонтерство, а за кордоном — також на просування політичних меседжів задля більшої солідарності з Україною. Але не слід забувати, що після повернення з війни наших молодих захисників їхні потреби як ветеранів накладатимуться на всі попередні проблеми колективної молоді. ■

Фонд Український Народний Дім у Перемишлі

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu, ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001

ПІДТРИМАЙ РЕМОНТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ!

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

XXX «Свято культури над Ославою»
та ювілей «Ослав'ян»

Фото з фейсбук-сторінки «Ослав'ян»

13-14 серпня в селі Мокре (Підкарпатське воєводство) відбудеться зустріч з українською культурою «Свято культури над Ославою». Цьогорічний фестиваль унікальний із двох причин. По-перше, він пройде вже 30-й раз. А по-друге, під час заходу своє 50-ліття існування відзначатиме ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни».

Саме першого дня події запланований ювілейний концерт «Ослав'ян».

Наступного дня відбудуться виступи ансамблів із Польщі та України, серед яких: «Лем ми», «Сьпіванка», «Малинячок», «Ослав'яни», «Відимом», «Студенти танцюють», «Лемківський перстеник», «Капеля збирана», «Оркестр св. Миколая», а також заспівають солістки Дарина Заболотна та Таня Сцібайло.

Ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни» повстав у 1972 році в селі Мокре. Ідея заснувати колектив прийшла до групи місцевої молоді українського походження та поміж місцевими активістами. На території, на якій більшість жителів складала українська меншина, виникла потреба створити умови для плекання та збереження від забуття культури та традицій своїх предків. Ансамбль гуртував місцеву молодь, котра спершу для власної розваги, а згодом для приготування сценічного репертуару, почала регулярно зустрічатись та влаштовувати репетиції. Одним із засновників та довголітнім керівником ансамблю був Євген Могила (приїжджав із Ясла). Упродовж багатьох років він готував молодь до виступів на сцені. Протягом цього часу ансамбль «Ослав'яни», який узяв свою назву від річки Ослави, що тече через Мокре, виступав та здобував перші успіхи й визнання серед публіки. Діючи при тодішньому Українському суспільно-культурному товаристві, а сьогодні при Об'єднанні українців у Польщі, ансамбль презентує українську культуру в Польщі та за кордоном. У Польщі концертував, зокрема, на міжнародному фестивалі «Тиждень бескидської культури», «Фестивалі української культури» в Сопоті, «Лемківській ватрі» в Ждині, на фестивалях «Європа без кордонів». Їздив теж в турне за кордон, зокрема в Канаду, США, Україну, Словаччину, Німеччину. З 1991 року ансамбль є співорганізатором «Свята культури над Ославою». Функцію керівниці ансамблю виконує Мажена Онишканіч. Художнім керівником є Ярослав Машлюх.

День кримськотатарської культури у Варшаві

6 серпня в польській столиці пройшов благодійний захід на підтримку Фонду національного добробуту Криму та українських військових. У програмі були творчі майстер-класи для дітей, екскурсії по парку, де проходила подія. Присутні могли спробувати страви кримськотатарської кухні. Після обіду гості мали нагоду подивитися фотовиставку українських митців та взяти участь у майстер-класах із трафаретного друку.

Благодійна виставка дитячих малюнків
в Українському домі

Фото з фейсбук-сторінки Українського дому

5 серпня в Українському домі у Варшаві відбулося відкриття виставки дитячих малюнків «Сміливість бути поруч».

Це спільний проєкт Кредобанку та благодійного фонду «Фундація КРЕДО», спрямований на збір коштів для допомоги дітям, що постраждали від військової агресії.

Основою виставки стали малюнки дітях, які змушені були покинути свої домівки. За допомогою фарб та олівців вони передали своє бачення сміливості бути поруч, дружбу та допомогу Польщі українцям. Пізніше ці малюнки були перетворені на постери. Перша виставка «Сміливість бути поруч» проходила в липні у Львові. В Польщі виставку можна оглянути в Українському домі у Варшаві (вул. Заменгофа 1).

Вона є благодійною. Всі зібрані кошти будуть направлені на допомогу дітям, які постраждали від війни, зокрема, для облаштування для них навчального простору. Підтримати проєкт можна також, купивши постер. Це можна зробити онлайн на сайті Кредобанку (kredobank.com.ua).

Концерт у перемиському соборі

31 липня у соборі св. Івана Хрестителя в Перемишлі відбувся концерт церковної музики в межах XII Міжнародного фестивалю Перемишля «Салезіянське музичне літо». Виступав вокальний гурт «Partes» з України. Про це повідомлялось на сайті Перемисько-Варшавської архієпархії УГКЦ. Під час концерту весь собор заповнився публікою. Наступний концерт церковної музики в соборі заплановано на 9 серпня. На ньому виступить українська чоловіча вокальна група «Калофонія».

Акція протесту в Старгарді

Скріншот з відеозапису з маніфестації

31 липня у місті Старгард відбулося богослужіння в греко-католицькій церкві та маніфестація в центрі міста. Таким чином у місті вшанували жертв убивства в Оленівці. Як повідомляє місцевий сайт 24kurier.pl, у демонстрації взяли участь кілька десятків людей. Це українці, які проживають у Старгарді, а також українці, які втекли від війни, та польські мешканці міста. Протестувальники вийшли на площу в центрі з українськими прапорами та транспарантами. Там виконали гімни України та Польщі, а також хвилиною мовчання вшанували пам'ять вбитих.

«Ми зібралися тут, щоб протестувати проти варварства росіян. Ми висловлюємо своє неприйняття нелюдського способу ведення війни, вбивства мирних жителів, також хочемо згадати героїв війни, захисників Маріуполя, нахабно вбитих в Оленівці, — зазначив Роман Загорода зі старгардського гуртка Об'єднання українців у Польщі. — росіяни не підкоряються жодним правилам чи міжнародному праву. Вони не považають божественних або людських прав. Україна бореться з монстром. Для них ціллю є все, що є наше — потяги, швидка допомога, навіть Червоний Хрест стає для них ціллю. Вони не солдати. Вони бандити».

Раніше у греко-католицькому храмі в Старгарді відбулася панахида за жертвами війни з росією, зокрема, убитими в колишній колонії в Оленівці на Донеччині. Нагадаємо, в ніч проти 29 липня там загинуло щонайменше 50 українських військовополонених.

Мітинг «Azovstal. Free Mariupol defenders»

Під кінець липня в польській столиці, а також в інших містах відбулася подія «Azovstal. Free Mariupol defenders». Це міжнародний мирний мітинг, головна мета якого — нагадати всьому світу про героїзм захисників та захисниць Маріуполя і Азовсталі та привернути увагу світової спільноти й міжнародних організацій до воєнних злочинів, що їх скоює росія.

Ці мітинги пройшли у різних країнах світу, зокрема в США, Канаді, Мексиці, Австралії, Туреччині, Грузії, Великобританії, Латвії, Німеччині та інших країнах. У Польщі, крім Варшави, мітинги відбулися у Кракові, Вроцлаві, Ополі тощо.

Фото з фейсбук-сторінки «Kozak System»

У польській столиці після мітингу пройшов концерт українського музичного гурту «Kozak System». Таким чином музиканти висловили полякам подяку за підтримку й допомогу Україні та українцям. Варто додати, що кияни під час свого туру в Польщі (а вони відвідали вже 9 міст) збирали кошти на безпілотники для ЗСУ. За зібрані кошти музикантам вдалося купити 7 дронів.

2023 рік — рік Юрія Новосільського
в Польщі

Фото з архіву «Нашого слова»

У липні депутати польського Сейму проголосували за постанову, яка визначає 2023-й роком Юрія Новосільського — до 100-річчя від дня народження художника. Про це на своїй фейсбук-сторінці написала польська мистецтвознавчиня та історикиня Кристина Черні.

«Зусилля тривали вже давно й увінчалися успіхом, головним чином завдяки наполегливості депутата Богуслава Соніка. Ми віримо, що цей видатний митець із подвійною польсько-українською ідентичністю є ідеальним, навіть символічним покровителем нашого часу», — написала Кристина Черні, яка є авторкою біографії Новосільського «Кажан у храмі. Біографія Юрія Новосільського».

За проєкт постанови проголосували 439 депутатів, проти не був ніхто, утримався один. У документі нагадується, що він народився в 1923 році в Кракові і був пов'язаний із цим містом більшу частину свого життя, багато років також творчо з'єднаний із містом Лодзь. «Він вважається одним із найвидатніших діячів сучасної польської культури. Живопис, його теоретичні основи, богослов'я, художня педагогіка, діяльність із популяризації та підтримки мистецтва — ось лише частина напрямів, у яких митець виявляв невпинну активність і досягав безперечних успіхів», — читаємо в постанові. Зазначено теж, що Юрій Новосільський був автором багатьох текстів про мистецтво та віру. Він виконав оздоблення та поліхромії в численних римо-католицьких, греко-католицьких та православних храмах. «У своїх світських творах він спирався на досягнення авангарду та традиції візантійського живопису й пейзажів. Його мистецтво досі вважається унікальним явищем, що поєднує в собі духовне і світське (sacrum і profanum)», — йдеться в постанові.

Шкода лише, що не згадується його українське коріння. Батько Новосільського походив із села Одрехова в Сяноцькому повіті. Художник відомий українській громаді завдяки своїм роботам. Є автором іконостаса та інтер'єру греко-католицького храму в Гурові-Ілавецькому, ікони в греко-католицькій церкві в Кракові, розписів у каплиці в православному храмі на варшавській Волі чи розписів греко-католицького храму Різдва Богородиці в Білому Борі, який збудовано за оригінальним проєктом Юрія Новосільського. Сьогодні цей храм є однією з туристичних визначних пам'яток міста.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

Область, що зупинила росіян

Люди від ранку п'ють каву, яку купують у численних кафе. На вулицях активний рух. Працюють магазини та ресторани. Спекотного липневого дня у Сумах про війну нагадують хіба що військові машини та військові, або напис в одному з кафе «Для ЗСУ і територіальної оборони кава безкоштовно». Важко повірити, що наприкінці лютого у місто увійшли росіяни і тут точилися бої. Слідів вторгнення у Сумах залишилося не так багато. А в тих місцевостях Сумщини, які постраждали значно більше після понад 5 місяців боїв з росією, триває велике прибирання.

Втім, мир у Сумах — ілюзорний. Місто з населенням у понад 250 тисяч людей розташоване трохи більше, ніж у 30 кілометрах від російського кордону. Уночі з балкона 14-го поверху одного з міських хмарочосів можна побачити світлові ракети вдалині — там, де кордон з росією.

Загроза для області залишається високою. російська армія, змушена відступити, не відійшла далеко. Сумська область межує з трьома областями російської федерації — Брянською, Курською та Белгородською. Протяжність кордону з росією становить майже 564 кілометри.

Чим ближче до кордону, тим небезпечніше. Населені пункти, розташовані у прикордонній смузі Сумської області, щодня зазнають десятків артилерійських обстрілів з території росії. Іноді росіяни використовують літаки та гелікоптери.

Партизанський край

У перший день російської агресії на територію Сумської області зайшла величезна кількість танків, БТРів та артилерії. російські колони продовжували рух на захід у бік Києва. Область мала стати глибоким тилом російської армії. Можливо, російські воєначальники припускали, що люди, які живуть так близько до росії, зустрінуть їх хлібом-сіллю, а як мінімум зберігатимуть нейтралітет. Реальність виявилася далекою від уявлень. Достатньо згадати результати парламентських і президентських виборів, щоб зрозуміти, що Сумщина — яскраво патріотичний край. Адже тут шансів на перемогу у Януковича не було.

Крім того, російське командування, яке так охоче звертається до традицій часів так званої Великої Вітчизняної війни, заходячи на Сумщину, мабуть, забуло, що саме тут діяв один із найбільших партизанських загонів часів Другої світової війни. У Глухові, де до кордону з росією менше 10 км по прямій, розташований музей Сидора Ковпака, командира партизанського загону. А голова Сумської обласної державної адміністрації Дмитро Живицький в інтерв'ю «Українській правді» зазначає, що партизанські традиції глибоко вкорінені у генах мешканців Сумщини.

На момент російського вторгнення в область було не так багато регулярних частин української армії. Місцева влада не очікувала нападу росії на їхній регіон. Тому в перші дні тягар боротьби з агресором ліг на добровольців і територіальну оборону, тобто на мешканців області.

Це було після того, як місцеві мешканці за допомогою коктейлів Молотова та різної зброї завдали значних втрат російським військам, що прямували через Суми. Знищено танки та БТР, російських солдат взяли в полон. Однак, через російську перевагу добровольчих сил виявилось надто мало, щоб зупинити рух ворога на Київ. За оцінками військових, на початку агресії в області в окремі дні перебувало до 10 тисяч одиниць важкої російської бойової техніки: танків, бронетранспортерів, гаубиць. А найдовша колона російських військ, що прямувала на захід, становила близько 180 км.

Зрештою, Сум росіянам не вдалося захопити, а на початку березня на допомогу прийшли регулярні час-

тини української армії. Проте росіяни встигли зайняти центральну частину області. Деякі населені пункти просто опинилися в їхньому тилу і продовжували функціонувати як українські анклав в оточенні російської армії.

«Найвеличніша армія світу могла б перетворити Америку на попіл, але на її шляху трапилося село на Сумщині», — написав керівник області 5 березня у фейсбуці.

Де тільки могли, місцеві жителі вели партизанську боротьбу.

— У нас їздило багато їхніх колон. Вони рухалися по колу, нашої місцевості взагалі не знали, а табличок з назвами місць у нас до сих пір немає — ми їх усі забрали, — розповідає Олександр Оношка, староста села Білка Сумської області (на фото).

5. →

ГРОМАДА

«Полум'я Братерства» 2022!

14 серпня о 18:00 по всій країні поляки та українці зустрінуться на вулицях та площах, щоб показати, що ми важливі одне для одного, ми потребуємо одне одного, ми поважаємо одне одного і разом підтримуємо боротьбу України за відстоювання своєї незалежності.

Акція «Полум'я братерства» розпочалася зі спільних зустрічей, які щороку організовувалися на могилах вояків Української Народної Республіки, які в 1920 році пліч-о-пліч з польською армією воювали проти російського загарбника.

Сьогодні, через понад 100 років, наша реальність визначається новою війною, в якій Україна героїчно захищає кордони вільного світу, а поляки чудово проходять випробування добросусідською солідарністю. Те, що сталося між нами після 24 лютого, не має прецедентів в історії. Це не може бути скасовано або визнано недійсним.

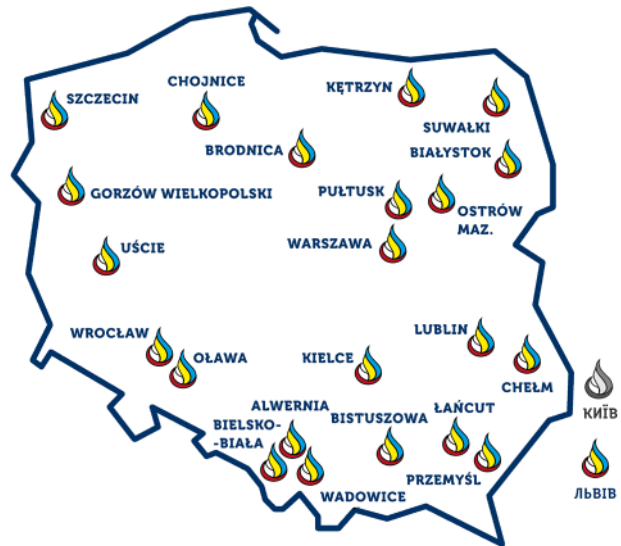
Тому цього року 14 серпня ми зустрінемося не на цвинтарях, а на площах і вулицях наших міст — там, де сьогодні поляки й українці живуть пліч-о-пліч і де утворюються нові, ще міцніші зв'язки, які триватимуть поколіннями. Ми будемо стояти разом у публічному просторі, щоб показати, що ми хочемо будувати майбутнє на взаємоповазі та доброті, і тепер ми будемо триматися разом — до перемоги.

До акції може долучитися кожен, хто хоче організувати у своєму місті захід, на який запросять поляків та українців, які бажають зустрітися на чверть години, щоб висловити солідарність і заспівати Пісню Братерства «Гей сестро».

Організатори записали її спеціально для цьогорічної акції. Твір створено завдяки видатним музикантам з Польщі та України. Його ви можете послухати на ютуб-каналі або фейсбук-сторінці акції (Płomień Braterstwa — Полум'я Братерства). Там же опубліковано перелік місць та карту, де проходитиме акція Полум'я Братерства 2022.

Організатори:

Пласт — українська скаутська організація в Польщі
Програмний рух дослідників в Об'єднанні польських гарцерів

УКРАЇНА

Завдяки цьому місцеві жителі могли пересуватися або привозити необхідні продукти в довколишні села. І це при тому, що під Білкою стояли значні російські сили. Однак українці використали ситуацію, коли ворог не орієнтувався на місцевості, не лише в гуманітарних цілях.

— У нашому районі воювали партизани. Серед них були наш дільничний міліціонер та інші місцеві хлопці, особливо ті, що раніше мали справу зі зброєю, — мисливці. У них є певні звички: вони знають дороги, місцевість, уміють тихо підійти. Вміють добре стріляти. Вони організовували засідки, де росіян можна було трохи підбити чи розбити. По зброю іноді йшли за кілька кілометрів, — каже староста.

На рахунку партизанів на Сумщині чимало успіхів: знищені російські БТРи і гаубиці та навіть захоплений танк Т-80, який вони передали територіальній обороні. Наприкінці березня партизани Сумщини допомагали 93-й бригаді ЗСУ визволяти місто Тростянець. Успіх був неабиякий, адже проти них билися бійці еліти російської армії — 4-ї гвардійської Катемірівської бронетанкової дивізії.

Староста розповідає, що сам не воював, бо займався гуманітарними справами, але партизани також передавали йому для оборони захоплену зброю. Зараз він разом із деякими з них служить у місцевій територіальній обороні. Частина місцевих партизанів пішла до Збройних сил України і нині воює на фронті.

Але спротив чинився у різних місцях, не тільки зі зброєю в руках.

На лавці перед магазином біля вокзалу у Тростянці Люба і Тетяна п'ють каву. Жінки приїхали з одного з сусідніх сіл за покупками. Їхня місцевість місяць була під російською окупацією. Упродовж цього часу жінки допомагали українській армії, ризикуючи життям.

— Ми передавали інформацію. Я дзвонила Марусі, яка живе біля перехрестя, і запитувала, як у неї справи. А вона: «власне пройшло 130 танків і 30 цистерн». Тоді я дзвонила доньці у Суми і вона передавала цю інформацію, куди потрібно.

Тепер вони сміються, кажуть: «Що у нас у голові було, ну, бо наші розмови можна було прослухати». І дійсно, жінки сильно ризикували.

— Але що робити, треба було повідомити наших хлопців, — додає Тетяна.

Місто зі спаленим центром

Ідучи на південь у напрямку Полтави, можна побачити зруйновані будівлі у містах, які були на шляху російської армії.

«Нічого немає» — такі написи досі можна побачити на дверях чи стінах магазинів. Однак це не завжди запобігало їхньому знищенню.

4 березня росіянам вдалося повністю взяти місто Тростянець. Тут стояли їхні війська, які наступали на Охтирку, що розташована південніше.

До російської навали тут проживало близько 20 тисяч мешканців. Центр міста досі справляє гнітюче враження. Майже повністю вигоріла Площа імені 40-ї Армії перед вокзалом — у роки Другої світової це угруповання звільняло лівобережну частину України. Від багатьох будівель залишилися лише руїни.

Підбили навіть танк, який стояв на постаменті, символізуючи визволення міста з-під німецької окупації у 1943 році. Вдруге Тростянець, цього разу від російської окупації, було звільнено 26 березня. Площа та місто тоді були захарашені пошкодженою російською технікою. Тепер її вже немає. Але перед вокзалом і на пероні досі залишилися сліди від гусениць.

▲ Тростянець

Неодноразово постраждала і сама будівля залізничного вокзалу. Але пробіи від осколків і куль вже залатали. А станція, вся у «ластовинні» від нещодавніх обстрілів, вже виконує свою первинну роль.

— росіяни зробили тут базу. Під вокзалом є укриття. У них був генератор. Ми знайшли малюнки, які надсилали російським солдатам учні російських шкіл. Я не знаю, що у них в голові, тому що там були тільки танки і літаки. Наші діти малюють для наших бійців будинки, квіти, коханих і сонце, — розповідає працівниця станції, яка вийшла на коротку перерву.

Автобусній станції, що була неподалік, пощастило менше — вона була повністю зруйнована. Документи українських рятувальників лежать на підвіконні згорілої будівлі. Що з ними сталося, невідомо.

Прибирання та ремонт

Тростянець, однак, поволі повертається до життя. На площі перед вокзалом рятувальники ДСНС разом із волонтерами розбирають завали.

На сусідній вулиці також можна побачити пошкоджені будівлі та велику щілину посеред вулиці. Жінка скаржиться чоловікові у жовтому жилеті, що води досі немає. Він представник сумської фірми, яка допомагає з ремонтом.

— Вода — не моє «господарство». У мене каналізація, але поки ми її не зробимо, води не буде. За два тижні маємо завершити роботи, — каже чоловік.

Пошкодження помітні не лише у центрі. На околиці міста є історичний парк. Навіть зараз він справляє приємне враження. Щоправда, в центрі — згорілий остов старовинного будинку, що належав місцевому лісгоспу. На щастя, ніхто із співробітників не загинув.

За парком — згорілий 4-поверховий житловий будинок. Видно, що по ньому стріляли з танка. Руйнування сильно контрастують із барвистим і неушкодженим дитячим майданчиком перед ним.

Літня жінка сидить на лавці перед одним з під'їздів. Біля неї сумки. Вона годує двох собак вареними курячими ніжками.

«Вони тут мої єдині друзі», — каже вона.

Світлані 73 роки. Її квартира знаходиться на другому поверсі, точніше, знаходилась.

— Ходімо подивимося.

Сходи на другий поверх до Світлани ретельно підметені.

▲ Світлана та її квартира

— Газовий котел потрібно замінити на новий. Ось така у мене була кухня. Воду з радіаторів обов'язково потрібно злити, — каже Світлана.

Навіть невідомо, що відповісти, адже на її кухні можна впізнати лише газову плиту. Так чи інакше, вся квартира повністю зруйнована. Чи придатна будівля для ремонту, невідомо. Вірогідно, ні, однак цим ніхто не займається. Але Світлана ходить по квартирі і розповідає, що треба зробити. І її не позбавили надії.

росіяни не повернуться

Олександр Оношка, староста села Білка, також намагається навести порядок у громаді після російської окупації. Мешканці отримують гуманітарну допомогу.

Село сильно постраждало, п'ять вулиць розбомблено, чимало будівель зруйновано, більшість з них вже не підлягають ремонту.

Проте староста знайшов часткове рішення, як допомогти тим, хто втратив дім.

— У нас були будинки рашистів-загарбників. Коли їх тут будували як дачі. Вони приїжджали сюди відпочивати, а я їх націоналізував, — сміється староста — Більше вони сюди не приїдуть. Вони стали ворогами. Я навіть чути про них не хочу. Я віддав їхні будинки постраждалим родинам.

Люба і Тетяна, які в Тростянці чекали на поїзд, кажуть, що після пережитого вже не бояться, але дуже переживають за тих, хто захищає Україну.

— Тільки душа болить за наших бідних хлопців на фронті. Ми хочемо їм якось допомогти, напевно є якісь організації в Сумах — ми могли б передати моркву, буряк, все, що є на нашому городі. Ми намагаємося щомісяця жертвувати на армію гроші. У нас маленькі пенсії, але ми їх все одно отримуємо завдяки тим хлопцям, які гинуть. Як тільки я про це думаю, одразу плачу, — додає Люба. ■

Петро АНДРУСЕЧКО,
Сумська область
Фото автора статті

ВІЙНА

«В окопах та бліндажах на статі не звертають уваги, головне бути професіоналом»

Розмова з пресофіцеркою ЗСУ

Жінки в Збройних силах України зараз вже не виняток, а закономірність – вони служать майже у кожному підрозділі. Заступниця міністра оборони України Ганна Маляр наголошувала, що станом на липень 2022 року близько 38 тисяч військовослужбовиць служать у ЗСУ, з них 5 тисяч безпосередньо перебувають на передовій – в окопах та бліндажах, а загальне число жінок в армії складає біля 50 тисяч. Подібне співвідношення статі в армії можна зустріти лише в Ізраїлі. Українські жінки на службі працюють медиками, зв'язківцями, снайперами, перекладачами та санінструкторами. Ми поспілкувалися з пресофіцеркою Маргаритою Рівчаченко; про її історію в лавах ЗСУ – читайте в матеріалі.

«Коли починають бомбити твоє місто, де ти знаходишся, ти мало думаєш про те, як працювати»

У мирному житті Маргарита працювала журналісткою – дописувала для одного з найбільших у країні видань «Українська правда» та його підрозділу «Економічна правда». Крім того, півтора року вона була прессекретаркою народного депутата, а також виконувала проектну роботу у ролі піарниці – розробляла стратегії просування компанії та працювала над персональним брендом особи.

Дівчина здобула дві освіти: за першим фахом вона вчителька української мови та літератури, за другим – журналістка. Опановувала професії юнка у Харкові та Києві, власне саме у столиці дівчину застала війна. Людей, які хотіли записатися до лав ТРО, було чимало, каже героїня, довелося довго очікувати своєї черги. В перші дні по українських соцмережах розлетілися відео, де натовпи громадян стоять на запис у військкомати.

«24 числа всі мої роботи завершилися. Я зрозуміла, що в найближчому майбутньому мої послуги не знадобляться – це по-перше, а по-друге – коли починають бомбити твоє місто, де ти знаходишся, то ти мало думаєш про те, як працювати. На той час мені здавалося, що найкращий і найбезпечніший варіант – це піти туди, де є люди, які: а) мають зброю і б) мають досвід. Саме тому я приєдналася до Територіальної оборони міста Києва, адже це було єдине місце, куди можна було потрапити без досвіду. Тоді я стала мобілізованою за власним бажанням і приєдналася, а ТРО – вона є частиною ЗСУ», – згадує героїня про своє рішення на початку повномасштабного вторгнення.

«25 лютого мені показали, що таке автомат, і я його навчилася розбирати»

Більша частина жінок, які наразі служать в лавах ЗСУ, до 24 лютого не мала жодного бойового досвіду раніше. Маргарита також не опановувала фах військовослужбовиці. У розмові дівчина згадує, що 25 лютого вона вперше навчилася поводитися зі зброєю. Водночас, українка наголошує, що її головна зброя – не вогнепальна.

«Я прийшла 25-го числа. Мені показали, що таке автомат, я його навчилася розбирати та поводитися з ним. Згодом у нас були стрільбища – процес навчання є постійним, поки триває служба. Не було так званого „курсу молодого бійця“, адже на це немає часу. Було багато подій, на які слід швидко реагувати. В цьому плані служба буває різною. Я виконувала роль санінструктора, забезпечувала людей медикаментами, аптечками – ця робота почалася з першого дня, згодом читала тренінги. Так само зараз, коли я у відрядженні і виконую тут (на Харківщині – прим. авт.) обов'язки пресофіцерки – це не значить виключно, що я тільки служу. У мене також є можливість отримувати нові знання», – наголошує Маргарита.

«Людей лікували навіть від коронавірусу»

В перші дні війни, коли російські війська частково почали окупувати Київщину, люди з наближених до столиці сіл і містечок самотужки намагалися вихити. Своєю чергою, це спричинило попит на волонтерську допомогу – на вокзалах та метро чергували небайдужі українці, які допомагали оговтатися та отримати найнеобхідніше тим, хто зміг вирватися: теплий

одяг, їжу, предмети гігієни та ліки. Маргарита також згадує, що холодна зима 2022 року ще й посприяла застудам. Дівчина лікувала побратимів та посестер, робила тести на коронавірус, доглядала хворих.

«Я збирала аптечки, зв'язувалася з волонтерами, знаходила медикаменти, паралельно у нас люди хворіли і ми їх лікували від різних простуд – навіть від коронавірусу, робила тести», – розповідає пресофіцерка Рівчаченко.

Військовослужбовиця навчала людей тактичній медицині на полігонах в умовах, наближених до бойових. Паралельно дівчина вдосконалювала власні навички, брала участь у реабілітації бійців. Після того, як ТРО дозволили відпускати в зону бойових дій, героїня укомплектовувала захисників, працювала із документацією, коли підрозділи почали нести втрати. Зокрема, задокументувала 200-х (тих, хто загинув в бою) та 300-сотих (ті, хто були поранені в бою).

Раніше Територіальна оборона могла дислокуватися лише в місці свого укомплектування. Тобто, столична – в Києві, Сумська – в Сумах і так далі. Законодавча ініціатива №6521 про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» передбачала розширення можливих завдань Територіальної оборони по всій Україні. Простими словами, тепер бійців ТРО можуть відправляти безпосередньо у зону бойових дій.

«До нас приїжджали інструктори як українські, так і іноземні, і ми так само заново проходили, ще раз повторювали всі ці протоколи. Також я багато перекладала, якщо це були іноземці, на англійську. Наразі цим я також займаюсь на Харківщині перекладаю для міжнародної аудиторії про наших захисників. Так само я допомагаю й побратимам. Водночас, я ніколи не забуваю про те,

чим займалася раніше, – у мене завжди з собою є аптечка і медичний рюкзак, щоб якщо, не дай Боже, щось трапиться – я змогла бути готовою і надати допомогу тим, кому це потрібно», – розповідає Маргарита.

«Найголовніше для дівчат і жінок в армії – психологічна підготовка»

Чимало українок всерйоз задумуються, щоб доєднатися до лав ЗСУ. Однак часто постає питання, як це зробити ефективно. Ми запитали Маргариту, що, на її думку, може допомогти дівчатам підготуватися до служби, та наводимо озвучені поради.

«Найголовніше – це психологічна підготовка, тому що не так страшно перетерпіти життя, скажімо так, в не дуже приємних умовах, як почути вперше, що людини, яку ти знала, більше немає. Або що її тіло ти тепер не можеш забрати з окупованої території. Або що твого друга поранено – в нього контузія, і тобі треба якимось чином його перевезти. У тебе не має бути гидливості, тому що інколи потрібно і кліща з сідниці витягати, і надати меддопомогу, якщо людина задихається, бо куля потрапила у легені. Необхідно не боятися крові і бути готовою до того, що доведеться копирсатися у різних не найприємніших виділеннях. Тому перше – це психологічна підготовка. А друге, звісно, – це фізична підготовка, тому що важко ходити в бронежилетах. Треба бігати, швидко пересуватися – тому навички витривалості вкрай важливі. Тіло має бути міцним», – наголошує героїня.

До речі, зараз в Україні немає форми для жінок і це становить певну проблему. Передбачена і затверджена Статутом ЗСУ лише чоловіча (включно зі спідньою білизною). Дівчатам і жінками видають стандартизований під чоловіче тіло одяг, який не враховує анатомічні відмінності. Часом бійчиням доводиться підшивати форму в польових умовах, щоб просто мати змогу комфортно пересуватися і не хвилюватися, що штани можуть впасти. Однак засновниця волонтерської організації «Arm Women Now» та за сумісництвом депутатка Київської міської держадміністрації Ірина Никорак вже працює над прототипом жіночої форми. Зокрема за основу для кітеля брали американський зразок. Депутатка пообіцяла, що українським жінкам відшиватимуть якісну та комфортну форму, щоб можна було зосереджуватися на виконанні бойового завдання.

Водночас, зауважує героїня, жінка в армії має бути пробивною – щоб займати саме ту посаду, якої прагне. Для багатьох військових «старого режиму» жінки в армії – це великий виклик, вважає Маргарита.

«Мені так само довелося доводити те, що я можу виконувати роботу за своїм напрямком, роботу з пресою, тому що через мій вік і мій зовнішній вигляд до мене серйозно ніхто не ставився. Плюс через те, що в мене немає офіцерського звання. Медику там трохи легше – всі навпаки люблять дівчат-медиків, до вас завжди буде велика черга. Власне, дуже часто саме медики стають такими психотерапевтами, і до цього також потрібно бути готовим, бо ти маєш витримувати не тільки свій біль, і не тільки фізичний, але ще й моральний, тих людей, які тебе оточують», – каже дівчина.

→ **«Потрібно розуміти свої слабкі сторони і не лізти поперед батька в пекло»**

Маргарита нагадує про важливість належної підготовки — в протилежному разі людина може стати баластом у колі товаришів, незалежно від її статі.

«На передовій, в окопах, бліндажах — головне, щоб ти був професіоналом, а на статі не звертають увагу. Навпаки, хлопці завжди підтримують. Нещодавно я була на зйомках, і видно, що поруч пролітав „Орлан” (російський безпілотною), щоб засікти наші позиції. Треба було бігти в укриття, всі біжать туди, але мене штовхають першу», — з усмішкою згадує героїня турботу побратимів.

Розповіла Маргарита і про свій бойовий досвід. Дівчина зауважує, що ніколи не вступала в стрілковий бій, крім того, наголошує і на психологічній складовій, маючи на увазі, що потрібно наважитися натиснути на курок.

«Мені не доводилося стикатися з боем, але арта (артилерія — прим.авт.) по мені відпрацювала. Я знаю, що це таке — лежати на землі і молитися Богу, з думкою „лиш би сюди не потрапило”. Мені пропонували поїхати на передову, виконувати обов’язок медика — я відмовилася, тому що я не лікар. Так, у мене є знання з медицини, я можу надавати першу домедичну допомогу, але я не врятую життя так, як це зробив би лікар. Тому краще взяти когось досвідченішого. Треба розуміти свої слабкі сторони і не лізти поперед батька в пекло. Зараз, коли я їджу на зйомки, перше, що пояснюю журналістам, коли ми приїжджаємо на позиції — ми слухаємо командира підрозділу, який там є. Він скаже, лежати — ми лежимо, скаже, тікати — ми тікаємо, скаже, можна працювати — працюємо. Саме тому, що він зараз тут, в бойових умовах, і розуміє, що відбувається. Він знає, коли працює „птчка”, тобто розвідка, коли буде по нас приліт, або коли ж відпрацюють наші підрозділи. Важливо також не мати надмірних сподівань, що з тебе за три місяці зроблять „уявного рембо”. Я в армії шостий місяць і все одно є думки, що я можу бути баластом саме у військових діях», — підсумовує розмову військовослужбовиця.

У вільний час наша героїня читає. Каже, що обов’язково саме купує книги, адже вважає, що авторські права потрібно поважати. Крім того, дівчина вивчає правила дорожнього руху, щоб здати іспит та отримати права. Також слухає музику або аудіокнижки. Остання книга, яку прочитала Маргарита, — це видання українського письменника Доржа Бату «Коко 2.0». Маргарита мріє відпочити посправжньому, зокрема поїхати в улюблену Іспанію, а ще дописати книгу про свій власний шлях на цій війні.

Сьогодні Україна стала взірцем боротьби за свободу. Завдяки єдності та підтримці одне одного щодня країна виборює свій шлях до Незалежності. Водночас, він супроводжується тяжким досвідом та непоправними втратами. Сміливість українських жінок та чоловіків нагадує всьому світу про важливість демократії та свободи. Маргарита — одна з тих, хто не побоявся стати до лав захисників. Вона захищає свій дім і своє майбутнє в ньому. ■

Тетяна СЕМАКОВСЬКА
Фото надано героїнею статті

Як Креативні сили України стали на захист інформаційного фронту

Кожен українець відчуває неймовірну гордість та повагу до військових, які тримають фронт в Україні. Саме вони, ризикуючи своїм життям, боронять українську землю від московитів, які у 21 столітті вирішили розв’язати жорстоку війну у центрі Європи. Та, окрім військового, існує ще один дуже важливий фронт — інформаційний. На його захист стали представники різних професій: шоумени, актори, блогери, журналісти та працівники творчих індустрій. Вони поширюють інформацію про потреби армії, збирають кошти, розвінчують російські фейки та шукають актуальну інформацію з фронту.

Одним із таких проєктів, які стоять на захисті інформаційного фронту, є Креативні сили України.

Що ж це за сили такі?

Креативні сили — це об’єднання творчих людей, які працюють заради перемоги України у різних форматах: безплатно створюють та поширюють креативи, а також співпрацюють із різними фондами.

Проєкт почав працювати у перші дні повномасштабної війни, адже його ідея виникла одразу.

«Ми прокинулися о 5-й ранку і дізналися, що в Україні почалася війна. Ми чули вибухи та знали, що це відбувається по всій країні. Одразу зрозуміли, що виникне інформаційний фронт, і вирішили стати на його захист. Вже тоді росіяни почали поширювати різні фейки на кшталт «Зеленський капітулює», «українці бомблять самі себе», — розповідає продюсерка Креативних сил України Ольга Ель Рай.

Війна триває вже пів року, а росія досі продовжує поширювати одні й ті самі фейки.

«Необхідно створювати й розповсюджувати — не лише всередині країни, а й за кордоном — правдиву інформацію про події в Україні. Особливо важливо це було у перші дні війни, адже Європа і США не знали, чому вірити. На початку війни припускалися помилок й серйозні закордонні медіа, іноді публікуючи російські фальшиві новини. Саме з ними й боролися Креативні сили», — додає продюсерка.

Ольга Ель Рай розповідає, що творчі люди дуже складно переживають війну.

«Ми зрозуміли, що працюватимемо на кілька фронтів: можемо створювати та поширювати контент за кордоном та в межах країни, а також працювати всередині КСУ для тих людей, які приєдналися до нашого руху через те, що їхній психологічний стан, м’яко кажучи, складний. Крім того, ми відкриті для пропозицій: наприклад, якщо до нас звернеться якийсь фонд і скаже, що йому потрібно відео, — ми його створимо безплатно. Також це може бути і якийсь сайт або креативи», — каже Ольга.

Вона наголошує, що Креативні сили докладають усіх зусиль, аби творчі люди могли почуватися краще.

«Я працюю з творчими особистостями і прекрасно знаю, що з ними відбувається у таких ситуаціях, це страшно. Тому ми почали робити всілякі марафони, зустрічі підтримки, ефіри, івенти — будь-що, що допомагає творчій людині почуватися нормально», — запевняє креативниця.

Звідки взялася назва

Ольга зауважує, що Збройні сили України захищають всю країну і кожного українця від військової агресії, а на інформаційному фронті, відповід-

но, мають працювати Креативні сили. Звідси — й назва.

Чисельність Креативних сил

На початку війни до Креативних сил України було залучено близько 40 тисяч осіб, зараз ця цифра складає 32 тисячі, адже частина із них повертається до роботи та власних справ.

«Наша команда постійно зазнає змін. У нас є штаб КСУ, і на початку у ньому брало участь понад 100 організаторів, а ще модератори. Існують окремі чати сценаристів, ілюстраторів, аніматорів, таргетологів, режисерів монтажу, операторів — багато різних чатів, у яких створюється щось своє. І в нас є спільний чат поширення креативів, куди це все зливається і звідки можуть брати контент, наприклад, медіа, адже ми його не брендуємо», — каже продюсерка.

Сотні тисяч переглядів контенту

У Креативних сил є свій Telegram-канал. Коли з’являється інфопривід, команда створює креативи і поширює їх на свої аудиторії.

«Є навіть російська аудиторія. Звідки вона береться — невідомо, але росіяни на нас також підписані. Для нас це позитивно, тому що ми можемо поширювати на них свій контент. І, звичайно, маємо закордонну аудиторію. Наші відеоролики набирали 100 тисяч переглядів, це я кажу про свій інстаграм, тому що бачу статистику. До того ж нас поширювали блогери-мільйонники. Загалом це сотні тисяч переглядів. Від початку війни маємо мільйони переглядів, також наші ролики та візуальний контент використовували різні телеканали, в тому числі й польські», — пригадує Ольга Ель Рай.

Як доєднатися до Креативних сил

У пошуку в Телеграмі треба ввести «Креативні сили України» і приєднатися до каналу. Там проходять марафони, ефіри, раз на місяць — майстер-класи та збір коштів на ЗСУ. Та й взагалі є сила-силенна різного безплатного цікавого та корисного контенту. Ну й, звичайно, триває робота на інформаційному фронті.

«Ми робимо безкоштовні марафони. Зараз, наприклад, відбувається марафон «100 днів перемог». 100 днів виходять підкасти з практикою. Ми все обговорюємо у чаті, і люди знаходять собі нову роботу, набираються сил, щоб жити й перемагати на власних фронтах», — зауважує продюсерка.

Чи триватиме проєкт після перемоги

Ольга Ель Рай у цьому впевнена, адже треба продовжувати воювати на інформаційному фронті. До того ж творчим людям буде необхідна підтримка, якою КСУ займаються зараз і продовжуватимуть займатися й після перемоги.

«Російська пропаганда працює, вони створюють море контенту і активно його поширюють. Вони вкладають багато коштів у це, встигли промити людям мозок, і ми бачимо результат цієї пропаганди. Спробуй піти й сказати якомусь росіянину, що українці самі себе не бомблять, він тебе просто з’їсть і розкаже, як «українці самі себе вбивають», як «спалюють свої поля», і взагалі, «ми братні народи» і «исконно русские территории». Ми всі ці меседжі чули далеко за межами росії, вже не кажучи про те, що там у московії діється», — каже креативниця.

«Якщо ми в Україні не будемо підтримувати українізацію, не розповідатимемо про свою культуру, не займатимемося адекватною пропагандою, не пропагуватимемо адекватні цінності, не говоритимемо про українську мову та культуру, про український бізнес, про якісь наші принципи, то за нас це зроблять наші вороги. Тому ми однозначно будемо продовжувати — інформаційний фронт не може зупинитися, навіть якщо зупиниться військовий після перемоги України. Але ми переможемо як нація, коли всі ці цінності вкоріняться, а на це потрібен час. Ми сподіваємося, що фронт закінчиться і почнеться інформаційно-просвітницька діяльність. Також ми працюватимемо всередині КСУ, підтримуючи творчі особистості. Як казали розумні люди, знання потрібні, щоб дія стала скарбом, і заради цього ми працюємо: щоб кожна дія творчих людей в Україні була цілеспрямованою і досягала мети», — підсумувала продюсерка. ■

Валерія ГУРЖИЙ
Фото з телеграм-каналу Креативних сил України

Паралельны сьвіты

Думал ем, же паралельны сьвіты існують лем в літературі, а ту на наших очах улуда в умах меліонів стає ся «істинном». Брехня в суспільстві єдної з найбільших стран сьвіта творит внутрішній фальшвий сьвіт, сьвіт руского мира паралельного до дійсности. На жаль, не лем в росії (велич російської федерації мірят ся лем в кілометрах) сьвяті вірят в путіновску брехню. Меліони росиян жые в фальшывім сьвіті і за нього годны аджи гинути. Істинно вільний сьвіт зовут адом і так барз ся го боят, же з великом недовіром принимают вшытко, што зродило ся поза росієюм. Неруске зненавиділи так міцно, як наші дідове біса, і годны ворогувати з цілым сьвітом, кед зажадат од них того влада. Повірили, же сьвіт не акцептуючий руских (чытай — путіновских) порядків єст ім непотрібен. Дали си вмовити, же росія сама ся виживит, же їхня велика страна поради собі без інших держав, же товды стане ся їхнім справжнім туземным райом. Призабыли, же ад вымошений єст обіцянками, забыли, же давно тому лєнін і сталін обіцювали вшыткых впровадити до радянського раю. Призабыли си, же: *Обіцанка — цацанка...*, же в комуністів вшытко, што было приобіцюване, лем в обіцянках існувало. Комуністы серед мирян всядиваль, де пришли, лем біду городили. До гнеска не зрозуміли, же червений рай існує, але єст лем для влади.

Смотрю на того, што в росії ся діє і не можу вийти з дива, же можна аж так отуманити люди, же так легко мож маніпулювати меліонами умів і сердец. росияне слепо вірят брехні і идут за ньом, як цьмы в оген, аджи огня війны не хочут відіти. 24 лютого 2022 рока самозванчий «цар» використал старинну девізу: *Хочеш миру, рыхтуй ся до війны*. Має ся за бога, в умах поневоленого суспільства сотворил вымагінуваного смертельного ворога і меліоны переконал, же ворожий наступ мус спередити, но бо немудрі єст ждати удару. руске суспільство повірило, же неіснуючий ворог хоче знищити руского раю, хоц барз добрі знало, же руского раю в них ніт. Повірили в того, же зийде в їхнім жыттю ничым сонце,

як лем Україну зеднают зо собом. За то рускы воякы так жорстоко нишат вшытко, што з отвертима раменами в Україні на них не жде, бо оддалят їх од путіном обіцяного раю.

сср, існуюче од грудня 1922 рока, нияк ся не змінят, бо гнешня федерация не перестає быти почварком, з котрой нич доброго на сьвіт Божий вийти не зможе. В 30-х роках XX столітя, жебы викликати в Україні голод, на розказ сталіна крадено зерно. Жебы Українці скорше з голоду гмерали, червена влада нищыла печи. Аджи бляхы з кухні конфіскувано, жебы не мали на чім варити їдла. Селяне клали їх на двох великих каменях, або цеглах, і оген під ними палили. Саган з копривом в воді кипіл і на отверті ватрі, але адзымку спечи мож было лем на блясі. Тото, што в Україні ся діє, доводит, же насправді: *Істория колесом ся точит*, ищи 100 років не минуло, а гнешня росія зас краде і вивозит українське зерно. Гнеска росияне розваляют не печи а хыжы, ба, цілы села і міста рівнают з земльом. З України ввозят не лем зерно, але і тракторы, комбайны, сівники і інше газдівське знарядя. Видно того в росії не мают, або забігают о того, жебы на землі обнятій рускым миром не сіяно зерна. Україна має го так дуже, же дозріла пшениця золотым ланом глошла аджи на українську фану, бо українська земля кормит не лем своїх громадян, але і мешканців цілого сьвіта. За то, же росія юж за дармо не достає українського зерна, путін погідне сине небо над Україном закрил літаками з червеном зьвіздом і крилатыма ракетами ріже землю вкриту золотыма ланами пшениці. Українське зерно дорожше од золота, газу і ропы, бо жытя підтримуюче, краде і вивозит. росія ся не змінят, виживит ся лем товды, кед накраде, єст державом сучасных кочовиків.

Так по правді то не вшыткы рускы солдаты думают, же лем руске єст добре, бо не нишат вшыткого, што неруске. Завдякы інтернетови правды не мож юж так легко сховати перед сьвітом. Давнішше руский солдат дзыгарків мал на кажді руці (кількіст залежала од грубины його рук), спритнішшы носили їх і на ногах. Товдышні красноармійці адже Русинові потрапили жытя

одобрати лем за то, же біцигла (ровера), або скоряных черевік оддати ім не захотіл. Україна цілому сьвіту вказує, же в руского солдата до гнеска так єст, же вшытко, што найде і ся му сподабат, єст юж його. Специяльна операция дає хыбаль право вшытко, што солдаты найдут, зразу перехрещати на руске. Сєрп і молот ім хыбаль ищи з головы не вышол, добрі тямлят, же в сср вшытко было спільне. Не дармо влада сучасной росії з червеной фаны з сєрпом і молотом в руках старенькой бабусі зробила клич специяльной операції. Бабуся з фаном сср в росії має муралі і помники. Вірю, же самостійна Україна перетримат путіновску операцію, нібы то мир несучу Україні, і вшыткы сіяче зла счезнут з лица української землі, а материк специяльной операції піде стежком выдоптаном владом сср 26 грудня 1991 рока.

Кед краде лем вояк, біда єст невелика, великом стає ся, кед до краджыня встає *страна огромная* так охочо вояків шлюча в Україну. На сьвіті хыбаль не є більшого злодія. Мойого діда акция «Wisła» в 1947 році осадил на Долишнім Шлеску в понімецькым палаці. Вигляды і двері з німецького палаца розкрали першы населенці, але вшыткы машыны з малой фабрыцы (котром богатіл властитель палацу) здемонтували і до росії вивезли росияне. путін виріс в сср і аркана товдышньої влади на себе заложил, адже не чудуйме ся тому, же в Україні ворогує аджи з комбайнами, сівниками і тракторами, єст червеным Дон Кіхотом. путіна зродил і уформувала влада союзу, за то так нетерплячо жде воскресіня сср. Безпардонове накочия ся з війном на українськы землі мало быти посыліднім імпульсом оживління *великой страны*, за то червену фану з сєрпом і молотом старенькой бабусі піднято в росії так високо. сср збогатіло ся на II Сьвітовій війні, але того трофейного блага старчыло лем на даякий час, а пак край рад розпук ся. Таке стало ся з ним не з добробыту, а біды. союз з мертвых встати мал по смерти України, котрой, як утримує путін, так по правді не было. Україна дякувати Богу жые і справлят, же стане ся на опак, бо путіновский руский мир не воскресне, путін в Україні копле му гробницю.

Правда єст все стерефонічна, творит ей не соліста, а симфонія хору. Моно-

фонічна єст брехня, за то комуна мала лем єдно телебачыня, там лем руске тіві могло надавати. В росії далі так єст, іншы телебачыня сут заказаны. Давно комуна заглушала заграничны радия, бо мали авдиції бесідуючы правду. На час їх высиланя в радю чути было лем шумы і тріскы. Радянськы газеты тіж переполнены были червеным ядом. В путіновській росії дальше вшытко підпорядкуване єст владі, путіна з благословліня патріярха кирила поперат аджи російська церков. В єдні малы «червоноармійці» і пйонеры з єгомосьцьом і імосьцьом перед іконостасом сьпівають: *Вставай страна огромная* (facebook.com/100003892735032/videos/754756642192628). В краю путіна індоктринаційне выхованя дальше почынат сяодсадочка, кед не вірите идтезатиммотузком: facebook.com/100000732897657/videos/322214870101244.

Тоты самы слова, но бо українське *Забороніть війну!* (youtube.com/watch?v=PGjbLoqilhk) і російське *Отмените войну!* (youtube.com/watch?v=WzLs70LGd8M) ріжнят ся лем мовами (в словах і мелодії сут близнятами). Ріжницю робит, і то велику, спосіб выконаня пісні, идте за выжше наведеныма мотузками, а зрозумієте о чім раджу. В очы бе однострій і войсковий дріль *Отмените войну!*, бальсамом на душу єст *Забороніть війну!* То справжні два ріжны сьвіты, два ріжны способы обороны.

В Україні вшытко пішло не по мисли самозванчого руского царя, специяльна операция почала обертати ся проти ньому і росії. Так великы страты росія понесла лем в II Сьвітовій війні, пак на жадні (адже і на афганській роками тягнучій ся) тілко вояків і войскового майня не стратила, што в Україні під час пятах місяців ніби то мирной операції. путін так по правді, то жыл улудом воскресіня не сср, а, як пристало на царя, росії в границях з початків XX столітя. З надбань сталіна не хотіл ничого *потеряти*. росія мала воскреснути на гробі України, але сонце руского мира почынат юж заходити. росія сама выкопала си гробницю, гпала до ямы, котру в українські землі війном выгребала. Україна вказує вшыткым, же насправді так єст, же кед Бог хоче грішника покарати, то розум му одберат. ■

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Фото Павла Лози

Zjednoczenie Łemków uruchamia bezpośrednią pomoc dla osób uciekających przed wojną.

Konto do wpłat na pomoc

09 1240 5110 1111 0011 1189 0340

Історія

Благословенний край

350 років тому (в червні 1672 року) не стало відомого церковного діяча, патріарха Антіохійського Макарія III. За 18 років до смерті, а саме – влітку 1654 року, він побував в Україні. Супроводжував патріарха його син – архідиякон Павло Халебський, який вів у дорозі «Щоденник». З нього ми дізнаємося про «благословенний народ» – українців, яких 25-річний юнак із Сирії по-справжньому полюбив.

Українці – народ, що дивує і зачаровує

Макарій тримав шлях до московії і їхав червневими сонячними днями по українських землях – від Поділля, через Вінниччину та Київщину до Чернігово-Сіверської землі. Ніщо так не дивувало мандрівників, як «достаток козаків», завдяки чому в країні не було «ані злодіїв, ані грабіжників». «Чи не в кожній козацькій оселі, – пише Павло Халебський, – дивувалися достаткові, а най-дужче – кількості дітей... Діти вибігали з осель на вулицю подивитись на нас, та радше ми тими дітьми широко милувалися». Патріарха і його супутників зустрічали гостинно, в богослужіннях, які здалися Павлові дуже довгими, участь брало все населення – від літніх людей до самої малечі. «Ми були щиро здивовані вроді маленьких хлопчиків і їхньому співу, що линув із самого серця, у гармонії зі старшими». По всій «землі русів, тобто козаків» архідиякон помітив «пречудову рису, що збудила у нас подив: усі вони, за винятком небагатьох... уміють читати». Багато дітей втратили батьків «в безперервних війнах», але сиріт не залишають «напризволяще, аби ті невігласами вешталися вулицями, – навчають грамоті». І «в цьому благословенному народі, – робить висновок Павло, – по-божність, богобоязливість та благочестя просто-таки дивовижні».

▲ Патріарх Макарій III

Народ трудивників і воїнів

У кожному місті чи селі увагу мандрівників привертала «великий заріблений ставок», а в «греблях... проточна вода рухає млини». Їхали «поміж садами, яким нема кінця-краю, і ріками в праву та ліву руку. Розмаїті посіви заввишки з людський зріст» розливалися «на всі боки, наче широчезне море». У кожному дворі – «сила-силенна свій-

ського птаства», у «полях та перелісках побачиш фазанів». У кожного господаря «десяток видів» різної худоби. Особливо привабили мандрівників «різноманітні породи свиней» – різноколових, смугастих і в плямах. «Ми часто спостерігали за поросятами і сміялися», – пише архідиякон. Подорожні пробували приймати їх і втримати у руках, але це не вдавалося, бо поросята «вислизують і верещать, аж виляски розлягаються». Козацька земля, за їхніми спостереженнями, є густонаселеною, «містечка лежать на невеликій одне од одного відстані». А в містечках, і навіть у селах, козаки «збудували соборні церкви, оздобили їх чесними та божественними іконостасами та образами, корогвами і хрестами».

Українцям, для захисту власної свободи, довелося багато воювати. Павло Халебський вказує у своєму «Щоденнику», що тисячі людей загинули. «Нам кралялося серце за цих людей», які виходили назустріч, продовжує він. І обурюється діями жорстоких ворогів: «Чим завинили перед вами жінки, дівчата, діти, немовлята, щоб їх убивати? Якщо маєте мужність, знову станьте до бою з поборжним ватажком козаків...» Як актуально звучать ці слова й сьогодні, коли московські нелюди прийшли на нашу землю – все руйнувати і знущатися над мирним населенням, а нащадки героя Визвольної війни Богдана Хмельницького встали на її захист! До речі, патріарх зустрічався з Богданом (якого архідиякон називає «Хмелем»), бачився з митрополитом київським Сильвестром Косовим, відвідав «святі місця» – собори і монастирі, побував у містах, де в наш час точилися важкі бої з ворогом.

московити – не українці

Згодом мандрівники перетнули рубіж «землі московитів», їхній шлях лежав до Путивля, а потім – вглиб московії. «Цілі два роки в москві колода висіла на наших серцях, – пише Павло Халебський, – а розум був геть чисто стиснутий і придушений, бо в тій країні (московщині) ніхто не може почувати себе хоч трохи свободнішим і задоволеним, хіба лише ті люди, які там виростили...» І це дійсно так: лише раби, царські «холопи», які не бачили нічого кращого за тиранію, покійно сприймають її. Мешканці ж вільного суспільства, які самі обирають собі керівника (гетьмана), не хочуть втратити найцінніше, що мають – свободу. В московії зовсім інший спосіб життя, стосунки й побут; вільній людині, яка потрапила туди, «здається, ніби вона у в'язниці». І «жарти та сміх стали нам зовсім чужі, бо лукаві москалі підглядали за нами і про все доносили». Загальновідомо, що дух шпигунства і донесень одне на одного завжди підтримується тиранами, які бояться за власне життя. Тому коли Макарій і його свита, повертаючись до України, побачили бані церков Києва, то страшенно зраділи. Бо «країна козаків, – пише Павло, – була для нас немовби нашою рідною землею, а її мешканці стали добрими приятелями та людьми, як от ми самі». До речі, через 75 років після мандрівки Макарія учасник походу Карла XII, німецький капелан Йоганн Барділі, в своїх спогадах ще називав Україну «молоком і медом текучою» країною, яка стала занепадати внаслідок жорстокої експлуатації її московією. ■

Анатолій ШОРОХОВ
Фото з Вікіпедії

Історичний календар серпень

2 серпня 1888 р. на Вороніжчині (нині росія) в бідній українській родині народився Кость Буревій (1888–1934), письменник, літературний критик, громадський і політичний діяч, майстер пародії та літературної містифікації. У 15 років вступив до партії есерів. За участь у революційному підпіллі Костя Буревія неодноразово заарештовували.

Член Української Центральної Ради і Комітету членів Всеросійських Установчих зборів – першого антибільшовицького уряду росії. Активно виступав проти більшовицької диктатури. Очолював повстання у Поволжі. Але після арешту чекістами (співробітники радянських органів держбезпеки) у 1922-му припинив активну політичну діяльність. Відтоді спрямував зусилля на відродження української культури.

Автор брошури «Європа чи росія – про шляхи розвитку сучасної літератури». Серед найбільш відомих творів – «Колчаківщина», «Опортунія», «Автоекзекуція», «Павло Полуботок». В останньому гетьман Полуботок, який у дилемі між підтримкою Пилипа Орлика та пошуком компромісу із московщиною вибрав останнє, помирає в петербурзькій в'язниці зі словами: «О! Тепер я добре знаю, що воля міститься на кінці шаблюки!»

У 1927–1930 роках під псевдонімом Едвард Стріха писав літературні містифікації, що сприяли викриттю підлабузницької до радянської влади «пролетарської літератури» в Україні. Заарештований як член української групи «терористів-білогвардійців». Розстріляний 18 грудня 1934-го в київській в'язниці НКВС (Народний комісаріат внутрішніх справ).

14 серпня 1968 р. помер у Філадельфії (США) Данило Лимаренко (1895–1968), організатор Вільного козацтва, повстанський отаман, сотник Армії УНР (підполковник в еміграції). Учасник Першої світової війни.

Із кінця 1917-го входив до Ревуцького куреня Вільного козацтва на Херсонщині. Очолював штаб Запорізької групи Дієвої Армії УНР (1919). На початку 1920-го перебував у партизанському загоні Андрія Гулого-Гуленка. Командир 6-го куреня Низових Запорозжів 1-ої Запорізької дивізії Армії УНР під час Першого зимового походу.

«Де поділися ті кілька- і кільканадцять тисячні полки і корпуси, коли постала потреба боронити нашу молоду державу? – писав Данило Лимаренко у спогадах про українізацію полків та корпусів старої російської армії. – А горстки вояків, посталих на цілком новім ідеологічнім ґрунті, боролися і витримали до кінця. Українські Січові Стрільці, Запорозжці, УГА, Волинська, Київська, Шоста, Залізна – дивізії, що виростили із коріння українського ДУХА, залишилися вірними ідеї української державності до смерті».

Пізніше був інтегрований до Польщі, мешкав на Волині. Здобув ступінь інженера-геодезиста. Член-засновник Українського національно-державного союзу і Союзу українських ветеранів.

У 1950-му емігрував до США. Автор роботи «Монгольська імперія (Звідки прийшов розгром Української княжої держави і звідки москва запозичила свою імперіалістичну ідеологію)».

18 серпня 1941 р. близько 20:00 НКВС (співробітники комітету держбезпеки) підірвали греблю Дніпропетровської гідроелектростанції у Запоріжжі. Внаслідок руйнації частини греблі довжиною 165 метрів 20-метрова водяна хвиля змила прибережну міську смугу, плавні Хортиці і дійшла до міст Марганця та Нікополя,

розташованих майже за 80 кілометрів вниз за течією Дніпра.

Наказ на знищення ДніпроГЕСу видав особисто Сталін, а вибухівку доставили літаками з москви. Місцеве населення ніхто не попереджав про майбутній вибух. Кількість жертв трагедії складає за приблизними підрахунками 100 тис.: 80 тис. жителів Запоріжжя та його околиць, біженців із сусідніх регіонів та близько 20 тис. радянських солдатів, які не встигли покинути місто.

Як згадував один із очевидців трагедії на острові Хортиця: «Ніяк не второпати..., що про майбутню сплановану диверсію та її можливі трагічні наслідки не попередили підрозділи радянських військ, що зосередились у плавнях острова... Вода, що ринулася із верхнього б'єфа крізь пролом у греблі, здійнялася небаченої висоти й неміряної сили хвилею. Частина тієї гігантської хвилі, що прокотилася Новим Дніпром, обрушилась на плавні острова, на озброєних, але беззахисних перед стихією людей. Коли хвиля відійшла, на осоках і вербах, в'язах і дубах залишилися висіти у неприродних позах сотні (якщо не тисячі) захисників соціалістичної вітчизни... Відразу ж окупанти позгнали із селищ жінок і наказали зібрати тіла загиблих червоноармійців. А вони лежали на полях, на городах, висіли на деревах у плавнях».

Акція пояснювалась наступом військ Третього Рейху. Хоча основні сили нацистів підійшли сюди лише на початку жовтня. Радянська влада, аби приховати свій черговий злочин, сформувала міф про те, що ДніпроГЕС зруйнували нацисти.

23 серпня 1847 р. у містечку Седнів на Чернігівщині народився Ілля Шраг (1847–1919), державний, громадський і політичний діяч, член Української Центральної Ради, адвокат. Походив із родини німецького лікаря, вихідця з Саксонії, що служив у

маєтку родини Лизогубів. Навчався на юридичному факультеті Петербурзького університету. Звідки був виключений у 1869-му за спробу організації демонстрації. Пізніше екстерном склав іспити до Київського університету.

Після повернення на Чернігівщину – гласний Чернігівського повітового та губернского земств, заступник міського голови. Один із лідерів чернігівської «Громади». Виступав за впровадження української мови у початковій школі. Зарекомендував себе першокласним юристом.

Заступник голови Союзу автономістів (1905–1906), від 1908-го – один із творців і заступник голови Товариства українських поступовців. Депутат Першої Державної думи від Чернігівщини (1906). У парламенті очолював українську громаду, став одним із авторів законопроекту про автономію України. Один із засновників чернігівської «Прогресу».

Сергій Єфремов характеризував його як «чисту, не заплямлену, не вважаючи на літа – молоду людину, яка з широко молодечим запалом бралася до всього, що йшло на користь рідному краю».

У квітні 1917-го на Всеукраїнському національному конгресі обраний членом Центральної Ради від Чернігівської губернії. Входив до комісії з розробки проекту автономного статусу України. Через слабе здоров'я не зміг обійняти посаду прем'єр-міністра в уряді Української держави часів гетьмана Павла Скоропадського.

Від початку 1919-го, після більшовицької окупації Чернігова, перебував під домашнім арештом. Помер 11 квітня 1919-го. «...коли він уже лежав мало не в агонії, прийшли його арештовувати, – пізніше розповідала Сергію Єфремову дружина Іллі Шрага. – Поводилися, звичайно, грубо. На силу на превелику пощастило вблагати, щоб не турбували і його лишили „під хатнім арештом“. Так під арештом він і помер».

Підготувала Олена ГУМЕНЮК

КУЛЬТУРА

«Наша зброя – наше кіно»

Світова прем'єра фільму української режисерки Крістіни Тинькевич «Як там Катя?» відбудеться на міжнародному кінофестивалі у Локарно. Фільм змагатиметься за нагороду конкурсної програми Concorso Cineasti del presente (Конкурс кінематографістів сьогодення).

Крістіна виросла в Києві. У 19 років переїхала до Лондона, де вивчала кіно в Університеті мистецтв й у Вестмінстерському університеті. Її документальний фільм «Країна» потрапив у лонг-лист «Оскара» (2017). Ігрова короткометражка «Solatium» і повнометражний документальний фільм «Generation 91» демонструвалися на фестивалях у Європі й Америці. «Як там Катя?» — повнометражний дебют Тинькевич.

Фільм починається у відкритій усім вітрам бетонній новобудові, котра має скоро стати новою квартирою, де житимуть Анна (Анастасія Карпенко) та її 11-річна дочка Катя (Катерина Козлова). Вони мріють, як виглядатиме їхнє майбутнє помешкання, планують входини, аж до «тої білої сукні», яку Анна обов'язково має вдягти на вечірку.

Але до свята ще далеко. Анна працює санітаркою в «швидкій допомозі», переважно в нічні зміни, вона головна годувальниця для Каті, своєї сестри Інги (Тетяна Круліковська) та їхньої з Інгою матері (Олена Хохлаткіна), в котрій вже проявляється вікова деменція. До того ж треба виплачувати кредит за нову квартиру. Одним словом — типова незможна українська родина. Але «Як там Катя?» далека від вульгарного реалізму; це історія не про бідність, точніше, не тільки про неї.

Власне, свого роду «шкіцом» фільму послужила вищезгадана кіноновела «Solatium», де героїня Карпенко приїздила на виклик до вмираючого багатія (Станіслав Боклан), котрий колись збив на машині близьку їй людину і лишився безкарним. В новому фільмі сюжет розвивається аналогічно: замотана щільним робочим графіком Анна відпускає Катю до школи саму й дівчинку збиває дороге авто, що мчало з перевищенням швидкості. На лихо, за кермом виявляється дочка впливової політикині. І далі розгортається давня як світ історія про помсту й припустимість помсти.

Режисерка наче випробовує героїню, звальючи на неї одне випробування за другим. Але тут немає навмисного нагромадження жаків і нещастя — Тинькевич ніде не йде проти правди обставин і характерів. Безумовно, в цьому сенсі повноцінною співавторкою картини можна вважати Анастасію Карпенко. Там, де менш обдарованій виконавиці знадобився би довгий монолог чи ріка сліз, Карпенко все передає одним поглядом. Кожний конфлікт у її виконанні позначений найвищим рівнем достовірності. В Анастасії були й інші ролі, але саме ця робота викazuje її талант видатної драматичної кіноакторки.

Повнокровно змальовані героїні та герої, ритмічно вибудована оповідь, якісні діалоги невимусненою українською (співатори сценарію разом з Тинькевич — Наталія Блок, Юлія Гончар і Сергій Касторних) дозволяють назвати «Як там Катя?» одним з найкращих ігрових дебютів останнього часу.

Наша розмова з Крістіною відбулася напередодні фестивалю.

Скажіть одразу, як вас краще називати?

Крістіною. Батько хотів саме це ім'я. Записали Христіною, але він наполіг. Тому я Крістіна. Але я реаую на всі, а вдома мене завжди називали Христя.

То, Христю, як ви прийшли в кіно?

В підлітковому віці я активно займалася фотографією і в якийсь момент захотіла, щоб світлина рухалася. Поступивши на кіновиробництво, в процесі навчання фільмувала документальні картини. Моя випускна робота з бакалаврату — півгодинна «Країна». У 25 років я подумала: «Все, кліпів і реклами я назнімалась, документальне кіно зробила, тепер варто спробувати ігрове». «Solatium» — моя випускна робота з магістратури. Після того я ще рік пропрацювала в Парижі у кінопродакційній компанії, паралельно розробляла повнометражний сценарій, але в певну мить зрозуміла, що треба фільмувати саме в Україні. Спочатку зробила документальний повний метр. А в 2019 році ми нарешті отримали гроші на «Як там Катя?».

В основі обох ваших ігрових фільмів лежить одна й та сама сюжетна ситуація. Ви спиралися на якийсь конкретний випадок?

Так. Якось я прочитала статтю в газеті про лікарку-парамедика, котра, приїхавши на виклик, мала рятувати людину, що її згвалтувала. Мені це здалося дуже сильним моральним конфліктом, я почала ставити себе на місце цієї жінки і думати, що б я зробила. Трохи змінила ситуацію: героїня приїжджає на виклик до людини, яка вбила її дитину. А аварія і корупція — то, звісно, на жаль, поширений питома український контекст. Звісно, мені важливо говорити про те, що відбувається в нас зараз.

А якщо говорити про контекст мистецький — яка кіношкола вплинула на вас?

На період створення «Solatium» і «Як там Катя?» для мене дуже велику роль відігравали нове румунське і нове грузинське кіно з їхньою увагою до соціальних аспектів. Але тепер уже хочеться чогось іншого.

Не можу не згадати про Анастасію Карпенко. Вона надзвичайно грає і в «Solatium», і в «Як там Катя?» Як ви познайомились?

— Я просто подивилася якось короткий метр «Хлам». Вона там грала голов-

ну роль і була дуже органічною. Тож коли я приїхала знімати «Solatium», то запропонувала роль їй, а вже під час зйомок зрозуміла, що вона — моя любов і мені хочеться з нею працювати. Одна з причин, чому я зробила «Як там Катя?» — це Анастасія. Ми з нею повноцінні співавторки, не було такого, що я приходжу і команду: «Ти стоїш тут, робиш оце». Вона дуже відповідальна й професійна. Хочу, щоб у неї було ще більше ролей.

Чого ви очікуєте від фестивалю в Локарно?

Я дуже рада, мені здається, що це дуже гарний майданчик. Щоби фільм помітили, в нього має бути вагома прем'єра. Локарно в цьому сенсі дає хороший старт.

Зараз на будь-якому закордонному фестивалі перед нашими кінематографістами постає проблема: довести західним колегам, що російське кіно заслужує на тотальний бойкот, оскільки є ще одним знаряддям у руках агресора. Яка ваша позиція з цього приводу?

Я цілком солідарна з більшістю нашої кіноспільноти. Але недавно на фестивалі в Карлових Варах була історія, коли організатори заявляли, що не будуть запрошувати російські фільми, профінансовані державою. І ось починається фестиваль, а в програмі — кілька російських фільмів і один з них профінансований їхнім Мінкульту. І Карлові Вари... прибирають попередню заяву з сайту. Наші режисери посилають їм протест, а організатори відповідають, що вибачте, але ми за діалог, а цей режисер проти війни. Що ж до фестивалю в Локарно, то там одразу заявили, що відкриті до опозиційних російських режисерів. Тож у конкурсі є фільм Олександра Сокурова. Сокуров — звісно, більш-менш опозиційна постанова, але він усе одно в одній з рад при президенті РФ, він усе одно росіянин. Європейці не дуже сприймають нашу позицію. Непробивна стіна.

То що нам лишається?

— Звісно, я можу грюкнути дверима й сказати: «Нашого фільму у вас не буде», але тоді вийде так, що російські голоси прозвучать, а українські — ні. Тут головне — як ми й робимо всією спільнотою — доводити нашу позицію, розмовляти з колегами за кордоном. А ще — на цій довгій дистанції Україна має бути представленою. Перед Канським кінофестивалем ми дуже гостро обговорювали, чи треба робити окрему акцію проти російських учасників і дійшли висновку, що ми їм приділяємо забагато уваги. А в нас самих два фільми на фестивалі! І нам потрібно фокусуватися на тому, аби якнайкраще представити їх. Тож наша перемога в тому, щоб те, що ми створюємо, говорило за нас. Наша зброя — наше кіно, наші справи. І це

так само працює на перемогу, як і ЗСУ — отака культурна «м'яка сила» дуже важлива сьогодні.

Завершення «Як там Катя?» доволі трагічне. А в чому тоді надія?

Я не вважаю, по-перше, що кіно має давати надію.

А що тоді?

Розмовляти з глядачем і ставити перед ним питання. В свідомості аудиторії відбувається певний процес під час перегляду. Можливо, з'являються певні думки, глибше розуміння себе та світу навколо. Так, завершення доволі трагічне, але його можна трактувати по-різному.

Без цього питання ніяк не обійтись: де вас застало 24 лютого?

Я того ранку мала їхати за кордон. Поставила будильник на 7 ранку. Але о 6-й подзвонив батько. Я на нього нагримала: «Мені ще годину спати, чого будиш мене так рано?» А він каже: «Все, війна». Відкриваю ноутбук, а там ведучий з сіньо-зеленим обличчям читає новини.

Було страшно?

— У той момент, коли я вперше в житті почула сирену. Я живу в центрі — і тут вона вмикається. Ніколи, повторюю, не чула цей звук. Боже, що робити, куди бігти? В цю мить була справді паніка. Але потім взяла себе в руки. Три місяці прожила в Києві безвиїзно. Вперше виїхала на Канський фестиваль у травні.

Нікого з ваших близьких не зачепило обстрілами?

На щастя, ні. А з іншого боку — зачепило, здається, нас всіх. Життя змінилося. І як надовго — невідомо. Але я філософськи до цього ставлюся. Можливо, режисерство мені допомагає. Коли я переживала війну в Києві, то думала: «А коли б я ще отримала такий досвід?» Можливо, це й жахливо звучить, але з чисто антропологічного погляду мені було цікаво дивитись на те, що відбувається в місті, як поведуться люди, як усе змінюється. Як життєвий досвід — це дуже цінно, але, звісно, краще було би без нього.

Які ваші плани зараз?

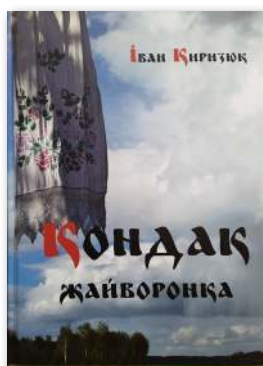
Я почала працювати над новим проектом ще наприкінці минулого року. Це історична драма про 1919-й, про часи Петлюри. Власне, Петлюра одним із перших запровадив культурну дипломатію, причому не тільки в Україні, але й у Європі. Коли Україні була потрібна підтримка Антанти й Паризької мирної конференції, він відправив український хор під орудою надзвичайно талановитого диригента Олександра Кошиця у тривалий тур по Європі. Його фінальним пунктом призначення був Париж, де мав відбутися виступ перед делегатами мирної конференції. Але під час гастролей вони дали дуже багато концертів у Європі, з повним триумфом. Це якби Україна щотижня вигравала Євробачення. Але ми знаємо, чим закінчилась історія: коли вони доїхали до Парижу, УНР уже не існувала. Тож це буде історико-біографічна драма про Кошиця, з великою кількістю музики, в антуражі 1919 року. Так, звучить дуже амбітно, але, сподіваюсь, вийде це зробити.

Яке ще захоплення, окрім кіно, дає вам розраду?

У нас, кінематографістів, наша робота — наше хобі. Дуже важко відрізнити, коли вона починається й закінчується. Ми живемо в ній. Думано, що створювати кіно — це і хобі, і життя, і професія. Моя продюсерка так і каже, що авторське кіно — це дуже дороге хобі. Грошей ніколи не приносить, чисто для душі. ■

Дмитро ДЕСЯТЕРИК

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Іван Киризок,
«Кондак жайворонка. Вибрані поезії».
Більськ,
видавець:
Головна управа
Союзу українців
Підляшшя,
2021.– 160 с.

Остання книжка поета

Хто з нас читає сьогодні поезію? На жаль, певно, одиниці. Однак навіть якщо шораз рідше беремо зараз у руки поетичні збірки, то все ж мусимо пам'ятати, що саме поезія відіграла неабияку роль у націєтворчих процесах. Гарний приклад — хоча б такі окраїнні україномовні території у межах сьогоднішньої Польщі, як Північне Підляшшя. Бо саме поезія, передусім вірші Тараса Шевченка, стала для багатьох підляшан поштовхом для пошуків відповідей на запитання «Хто я?», «Яка моя рідна мова?». Також, завдячуючи значною мірою саме поезії, на зламі 1970-1980-х років почався на Північному Підляшші процес будівництва модерної української національної свідомості серед етнографічної маси «руських», «православних», які часом більш «модно» звали себе білорусами.

Тому, навіть якщо й не читаємо поезії, варто знати прізвиська видатних людей, творчість яких відіграла важливу роль у формуванні української ідеї.

Неабиякою постаттю в національному пробудженні на Північному Підляшші був Іван Киризок (1949–2021), можна сказати — корифей підляських поетів та один із перших українських діячів регіону. Тож в цьому контексті слід розглядати його останню поетичну збірку «Кондак жайворонка». Останню — не лише тому, що це найновіша публікація автора. Останню також тому, що Івана вже немає серед живих. Поет помер, зовсім несподівано, наприкінці минулого 2021 року через підступну хворобу сьогодні — коронавірус, до того ж — буквально напередодні виходу у світ так довго очікуваної ним збірки...

Книжка «Кондак жайворонка. Вибрані поезії» мала бути одним із етапів вшанування ювілею 50-річчя поетичної творчості Івана Киризка, який дебютував у 1971 році віршами рідною українською говіркою села Крив'ятичі на сторінках білоруського тижневика «Ніва». Підляський поет був сином свого часу та місця, в якому народився — Північного Підляшшя з його національними парадоксами, де хтось, хто розмовляє українською говіркою, міг бути або білорусом, або православним поляком. Як і Іван, національними стежками блукали того часу багато українців. Дорога була непростою — від почуття сильного зв'язку з рідним, зокрема з мовою свого села, виявом чого стали перші поетичні спроби говіркою, через зв'язки з білоруським рухом та біло-

руськими виданнями, аж до повернення в бік українства. А треба зауважити, що в 1970-х, та й значно пізніше, покінчити з фасадною «білоруськістю» не було простою справою. «Був білорусом, а після перефарбовався на українця» — це довго дорікали таким, як Іван. Однак саме з опозиції до всього, що «білоруське», зароджувався український національний та літературний рух на Північному Підляшші. Іван Киризок був однією з його найголовніших постатей.

Вірші поета роками друкувалися в різних виданнях: «Нашому слові», «Над Бугом і Нарвою», «Українському літературному провулку», з'явилося й декілька книжкових публікацій. Однак перша книжка поета побачила світ понад 20 років тому. Це була видана в 1999 році невеличка збірка «Смак ягоди ожини». Коли врешті-решт прийшов час для більшого видання, виявилось, що воно останнє.

«Кондак жайворонка. Вибрані поезії» — це велика, формату А4, у твердій обкладинці книжка з віршами, які Іван Киризок написав протягом останніх десятиліть. Починає її вступне слово поета та літературознавця Тадея Карабовича, який чи не найкраще ознайомлений з поезією підляшанина. Він є також автором ідеї цієї книжки.

Усі твори Івана Киризка, до речі, члена Національної спілки письменників України, поділені на цикли. Їх понад 50! Кожен з них складає кілька канадцять віршів, які нагадують коротенькі поеми. «Крив'ятиський букетик», «Лемківська ниточка надій»,

«Шансон Підляшшя», «Оскома проминання», «Метелики еротики», «Сільська акварель» — це лише приклади, однак вони змальовують тематику поетичних зацікавлень Івана впродовж усієї його поетичної творчості. Бо підляський поет писав в основному про рідне село Крив'ятичі та близьке серцю Підляшшя, але також про Лемківщину, куди він потрапив на роботу в 1970-х роках та яку часто звав своєю другою Батьківщиною. Багато його творчості — про любов, також у еротичному сенсі.

Попри те, що Іван Киризок багато років писав виключно українською літературною мовою, все ж у його віршах відчутна мелодика підляської говірки та місцева підляська атмосфера. Поет великого значення надавав мові та постійно підкреслював необхідність її збереження.

На жаль, автор помер, не дочекавшись ані збірки, ані врочистого ювілею. І виявилось, що книжка, яка мала просто бути ще одною публікацією поета, є насправді підсумуванням його довгої 50-річної літературної творчості.

Збірка варта уваги з огляду не лише на свій поетичний зміст, але й на фотографії з Підляшшя авторства Юрія Гаврилюка, який був редактором видання. Знімки підляських краєвидів гарно ілюструють особистий та рефлексійний характер віршів Івана Киризка.

Кому цікаво розділити світ поета, можна питати про «Кондак жайворонка» у видавця — Союзу українців Підляшшя. ■

Людмила ЛАБОВИЧ

«Studia Polsko-Ukraińskie»,
redaktor
naczelną
Walentyna Sobol,
Wydawnictwo
Uniwersytetu
Warszawskiego,
Warszawa 2022,
nr 9, 254 s.

Польсько-українські студії, № 9

Видавництва Варшавського університету щойно подарували світові том Дев'ятий річника, який виходить з 2014 року, «Studia Polsko-Ukraińskie». Цьогорічний випуск побачив світ у дуже складні дні — в час жахливого неспровокованого нападу росії на незалежну Україну. Російський агресор розпочав криваву війну, вбиває мирних жителів, дорослих і дітей, бомбардує університети, школи, музеї, нівежить святую українську землю.

Дев'ятий випуск річника складається з наступних розділів: I. Ad fontes; II. Hryhorij Skoworoda (300. rocznica urodzin) i Filip Orlik (350. rocznica urodzin). Dwie wiekopomne postaci; III. Zagadnienia komparatystyki literackiej; IV. Wyzwania XX–XXI wieku; V. Artykuły recenzyjne; VI. Varia.

У річнику представлено статті українською, польською та англійською мовами.

Окрасою першої частини є розвідки таких авторів як: Мирослав Нагельський, архієпископ Ігор Ісиченко, Хуан Меймей (Huan Mejmej, Specific of the Genre and System of Images in the Tragi-

comedy «Volodymyr» by Theophan Prokopych), Андрій Бовгиря, Фан Руї (Fan Rui, Ukrainian model of thinking in Taras Shevchenko's story «Naimychka»).

У другій частині нашого видання «Filip Orlik i Hryhorij Skoworoda. Dwie wiekopomne postaci» читача зацікавлять дослідження Геннадія Ноги (Листи Григорія Сковороди. Особистісне в контексті універсального), Валентини Соболю (Ab imo pectore).

У третій частині річника «Zagadnienia komparatystyki literackiej» — статті з царини літературної компаративістики, у співавторстві Софії Варецької, Світлани Масенко, Діани Мельник, Ярини Тарасюк (Наратив вини в «Кассандрі» Лесі Українки), Ірини Кропивко (Фрагментація постмодерного прозового тексту в українській і польській літературах), Христини Семерин (Образотворення єврейського погрому в оповіданнях Марії Конопницької та Леоніда Пахаревського).

У четвертій рубриці «Wyzwania XX–XXI wieku» читач познайомиться з розвідками Тереси Хинчевської-Геннел (Between Slavia Latina and Slavia Orthodoxa. The Discussion of Ihor Skochylyus with the Concept by Riccardo Picchio), Людмили Тарнашинської (Его-дискурс українського шістдесятництва як зріз епохи вивільненої свободи), Ігора Стамбола (Про перешкоди книговидання, український театр та біографії: елементи власних спогадів у публіцистиці Михайла Комарова), Євгена Соболя (Wątki ukraińskie w twórczości Eugeniusza Tkaczyszyna-Dyckiego).

У п'ятій частині річника читача зацікавить рецензійна стаття Юрія Мицика, в якій автор аналізує цінне видання знаного до-

слідника і краєзнавця Миколи Чабана «Праведна душа. Василь Біднов у спогадах сучасників», Видавництво «Герда», Дніпро 2021, 216 с.

Щиро радімо нашим читачам ознайомитися з усіма вищезазначеними статтями, а також із детальними звітами з двох Міжнародних наукових конференцій з циклу «Filozofia bycia i przetwarzania w ego-dokumentach pisarzy, malarzy

i filmowców ukraińskich (od czasów Orlika do współczesnych)». Авторами цих звітних публікацій є члени Майстерні (Робітні) польсько-українських літературних стосунків Варшавського університету — Юлія Рогуска і Давид Бзорець. ■

Давид БЗОРЕК,
секретар редакції річника
«Studia Polsko-Ukraińskie»

ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ У ВАРШАВІ

Неділя 19:00	Вівторок 19:00	Четвер 19:00
04.09.2022 Сольний концерт ДМИТРО ЧОНІ – фортепіано В програмі «Багателі» Валентина Сильвестрова Концертна студія ім. В. Лютославського	06.09.2022 Камерний концерт CHAIN ENSEMBLE АНДЖЕЙ БАУЕР – диригент Грабовський, Безбородько, Ланюк, Щетинський Концертна студія ім. В. Лютославського	08.09.2022 Ораторіальний концерт СОЛІСТИ, ХОР та ОРКЕСТР НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІЛАРМОНІЇ РОМАН РЕВАКОВИЧ – диригент Шимко, Алмаші, Фроляк Концертний зал Національної філармонії

Квитки можна придбати на **Bilety** ²⁴

Актуальна інформація – на сайті **www.pmv.org.pl**

75 років тому комуністична влада ПНР в межах т.зв. акції «Вісла» насильно депортувала понад 150 тисяч українців з земель, на яких проживали наші предки споконвіку. Ця подія змінила життя нашої громади назавжди. Особливим місцем жаху, квінтесенцією зла, з яким стикнулися депортовані, став табір у Явожні.

У 2022 році, коли рашистська росія напала на Україну для того, щоб знищити її, наш народ, його ідентичність, мову та культуру, усвідомлюємо: мета тих, хто у 1947 році виселяв українців, така ж, як у сьогоднішніх московських посіпак.

Але Україна та українці стоять та вистоять. Адже народ, який вміє і прагне боротися за свою свободу та незалежність, – не знищити!

**Об'єднання українців у Польщі, Головна управа й управа гуртка в Катовицях
Парафія Успіння Пресвятої Богородиці УГКЦ у Катовицях разом з мером міста Явожно
запрошують всіх вас 10 вересня 2022 року**

на урочисте відзначення 75-ї річниці акції «Вісла» біля пам'ятника жертвам табору у Явожні

9:30 – вихід зі стоянки в мікрорайоні «Стали» (Osiedle Staly) у напрямку пам'ятника жертвам Явожна

10:00 – Архієрейська Свята Літургія за всіх жертв депортації, промови та покладення квітів.

Перехід до Молодіжного дому культури, вул. Inwalidów Wojennych 2

14:00 – театральний спектакль

Запрошуємо учнів та колективи наших шкіл, гуртки та всіх членів ОУП і громади.
Віддаймо шану нашим Предкам, пам'ятаймо гнаних та переслідуваних, пишаймося нашими Героями!

Головна управа ОУП

Відзначення співфінансується з державного бюджету

**Об'єднання українців у Польщі, управа гуртка у Банях-Мазурських
запрошує 20 серпня 2022 року на**

XI БАРВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У БАНЯХ-МАЗУРСЬКИХ

14.00 – відкриття, scena GOKiP Banie Mazurskie ul. Sportowa 2

Виступлять:

• HOYRAKY – підляський фолк-н-ролл • «Susidojki» i Kapela Rodzinna Wasilewskich (Bobrowniki) • родина Музи-ченків (Сарни, Україна) • молодіжний ансамбль «НАДІЯ» • церковний Хор «Кринос» • ансамбль «Друзі» • ансамбль «Тєсца» • фолк-гурт «FENIK» • солісти: Ігор Гайдаш, Амеля Куштала, Маша Притула (Запоріжжя, Україна), Єва Русин (Львів) та Артур Михайлов.

Захід співфінансовано з державного бюджету та бюджетів Голдапського повіту і гміни Бані-Мазурські.

**Уряд гміни Колобжеґ та громада Пшецьміна
запрошують на**

7-й Фестиваль польсько-української культури

м. Пшецьміно біля Колобжеґа,

14 серпня 2022 року (неділя) о 16:00

Виконавці:

ГОРПИНА (Ольштин) • ТУГАЙ БЕЙ (Ольштин) • ДЕ-МАЙ (Громадка).

У програмі, серед іншого, анімація для дітей, гастрономічні стенди з регіональними стравами, барбекю, кіоски з художніми ремеслами та багато інших цікавинок.

Організатори: Уряд гміни Колобжеґ, громада Пшецьміна

Любачівщина запрошує!

**Хто ще, 75 років потому, пам'ятає
своїх предків і цю пам'ять
хоче передати своїм дітям та онукам,
запрошуємо на Любачівщину:**

20.08.2022 о 12:00 Служба Божа в церкві в Горайці, а після – панахиди на цвинтарях в Горайці, Жукові та Новому Селі.

21.08.2022 о 10:00 панахида на цвинтарі в Старому Люблинці, об **11:00** Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а після – панахида на цвинтарі.

27.08.2022 – Верхрата
о **8:00** – Кладовище у Верхраті
о **10:00** – Могила у Монастирі
о **12:00** – Каплиця Бучина

Хоча б раз на рік пройдімося стежками наших предків! Хто не може поїхати, закликаємо передати свій внесок на упорядкування цвинтарів та ремонт церкви особам, які поїдуть, або переказати на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
Nr rachunku: **50 1600 1462 1838 9708 6000 0006**
з допискою: Darowizna na cele statutowe – Lubliniec.

Церкви на Любачівщині чекають на нас!
Більше інформації у Олени Комар за тел. 502 168 247.

Управи Відділу та гуртка в Кошаліні
Об'єднання українців у Польщі
запрошують на

XVII Зустріч культур КОШАЛІН 2022

20 серпня 2022 року (субота) о 16:00

Площа перед Ратушею – Кошаліні
(Rynek Staromiejski, Koszalin – scena MOZAİKA)

**Концерт, що презентує українську, німецьку,
ромську та кашубську культури**

Виступатимуть:

- ▶ Кашубський ансамбль пісні і танцю «КОСЬЦЕЖИНА»
- ▶ Ромський ансамбль з Ольштина «РОМАНЦА»
- ▶ Фольклорний колектив німецької меншини з Рацібожа «DREILINDER»
- ▶ Український хор з Кошаліна «МАЙСТЕРНЯ ПІСНІ»
- ▶ Вокальне тріо «МЕЛОДІЯ» з Кошаліна
- ▶ Молодіжний хор «ІНТОНАЦІЇ» з Кошаліна
- ▶ Український дитячий хор з Кошаліна «ПЕРВОЦВІТ»
- ▶ Український гурт з Ґурова-Ілавецького «THE UKRAINIAN FOLK»

**Будуть також страви нацменшин та ігри для дітей!
Вільний вхід!**

Співорганізатори:

Центр культури СК 105

Музей в Кошаліні

Німецьке суспільно-культурне товариство «ПОМЕРА-НІЯ» в Кошаліні

Едукаційно-інтеграційний фонд «Фреїда» – Кошаліні

Відділ в Кошаліні Кашубсько-Поморського об'єднання
Управління доріг та транспорту в Кошаліні
Управління спортивних об'єктів в Кошаліні

Подія співфінансується з державного бюджету та бюджетів міста Кошаліна та Західнопоморського воєводства

Спонсор: Ad. Media Consulting

ВІДДАМ В ОРЕНДУ продовольчий магазин
в центрі Перемишля. Тел.: 504 450 652.
Дзвонити з 17 до 22.

**Об'єднання українців у Польщі
та Товариство «Майстерня»
запрошують на благодійний концерт**

до Дня Незалежності України «З Україною у серці»

27.08.2022 о 17:00

Амфітеатр у Кошаліні, вул. Пястовська 7
(Piastowska 7)

У програмі вокальні, танцювальні та театральні номери. Під час концерту виступатимуть гурти та ансамблі з Польщі та України, серед яких: «Шпилясті кобзарі», «Студенти танцюють», «Гилля», «Атмосфера», Хор «Майстерня пісні».

Подія співфінансується з державного бюджету.

**Колишні мешканці
сіл Тростянець і Грозьова
та їхні нащадки
запрошують усіх охочих взяти участь
у зустрічі у рідних селах.
Заходи відбудуться 02-04.09.2022 року.**

Детальна інформація за номерами:
+48 609 271 201 – Богдан Патра (Тшеб'ятів),
+48 666 179 770 – Alina Bacic-Saliszewska (Ślupsk)

ПРИЇДЖАЙТЕ У РІДНЕ СЕЛО!

Їдемо до Вислока!

Запрошуємо на зустріч 20 серпня о 12:00 до Вислока-Горішнього на Лемківщині (молебень і панахида на цвинтарі).

Організатори

Nasze Słowo

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny** – Valeriia Kirikova, **redaktor techniczny** – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Lesia Korostalewicz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewicz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa,
tel.: 22 679-96-77 (sekretariat).

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. **Nakład** 2300 egz.

Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa
Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie

www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw ta administracji.

